

Yliopistojen yhteistyöstä Saarenmaalla 1991–2012

Toimittajat Antti Karlin ja Maie Meius

Tämä kirja on tehty Saarenmaan Yliopistokeskus -säätiön 15 vuoden työn kunniaksi. Syyskuussa 2012 se on julkaistu viron kielellä ja nyt suomenkielisenä lisättynä englanninkielisellä tiivistelmällä.

Eri kieliversiot julkaistaan yliopistokeskuksen internet -sivuilla: www.yks.ee

Kirjan julkaisua on taloudellisesti tukenut Turun Yliopistosäätiö

Kuvat:

Johanna Aaltonen: 24 alempi ja takakansi

Yksityiskokoelma: 25 alempi

Pekka Kanervisto: ylempi

Antti Karlin: kansi, 4, 11, 23 ylempi, 24 ylempi, 26 alempi ja 35

Maie Meius: 25 ja 27

Irina Mägi: 28

Heimo Välimäki: 9, 10, 14, 22 ja 23 alempi

Painopaikka: Painosalama, Suomi

Tekijänoikeudet: Saarenmaan Yliopistokeskus -säätiö

ISBN 978-9949-30-963-4

Kuussaari, Saarenmaa 2013

Sisällys

Johdanto – Antti Karlin & Maie Meius	4
Turun yliopiston tervehdys – Rehtori Kalervo Väänänen	5
Hyvä lukija – Tarton yliopiston tervehdys – Rehtori Volli Kalm	6
Yhdessä sytytämme suuremman nuotion – Viron Maatalousyliopiston tervehdys – Rehtori Mait Klaassen	7
Tallinnan yliopiston tervehdys – Rehtori Tiit Land	7
Saarenmaan maaherran tervehdys – Maaherra Kaido Kaasik	8
Heimo Välimäki: Miten yliopistokeskus tuli Saarenmaalle	9
Erik Keerberg: Keskuksen perustaminen	12
Kari Hyppönen: Saarenmaan yliopistokeskuksen rooli Baltic Sea Region University -verkossa (BSRUN)	14
Anne Keerberg: Johtajana SYK:ssa	16
Aare Martinsson: Saarenmaan Yliopistokeskus -säätiö 2001 – 2005	18
Olev Tõru: Johtajana 2007 - 2008	20
Kuvia vuosilta 1991 – 2012	21
Maie Meius: Minun työni yliopistokeskuksessa	29
Pekka Kanervisto: Turun Yliopistosäätiö Saarenmaalla	33
Antti Karlin: Ajatuksia Saarenmaan yliopistokeskuksen tulevaisuudesta	35
Liitteet:	
- Neuvoston jäsenet vuosina 1997 –	38
- Hallituksen jäsenet vuosina 1997 –	39
- SYK:n työ numeroina vuosina 2010 - 2012	40
- Kansainväliset hankkeet vuosina 1993 – 2012	44
- Maakunnalliset hankkeet vuosina 2003-2012	47
Summary: University cooperation in Saaremaa, Estonia 1991 - 2012	48

Lukijalle

Yliopistot ovat aina olleet niin kuin valtio valtiossa eli omat kuviot ovat olleet tärkeitä. Ja erityisesti tutkimustyö. Vuonna 1980 Turun yliopistossa kasvoi mielenkiinto alueellisesta kehittämisestä, mikä oli siihen asti saanut vähemmän sijaa professorienkin parissa. 1990 –luvulla toteutettiin Turun saariston kehittämisprojekti. Sen aikana sai koulutusta 400 saariston yrittäjää ja tehtiin paljon erilaista tutkimustyötä saaristossa.

Vuonna 1992 Turun yliopistossa syntyi ajatus tehdä yhteistyötä Länsi-Viron saariston kanssa. Sen jälkeen alkoi jakso, jolloin toteutettiin useita koulutus- ja kehittämishankkeita Länsi-Virossa. Vuonna 1993 perustettiin silloisen Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen oma toimisto Kuressaareen, jossa toimisto toimi vuoteen 1997. Tällöin työtä ryhtyi jatkamaan Saarenmaan yliopistokeskus.

Saarenmaa on aina ollut mielenkiintoinen maakunta niin virolaisille kuin suomalaisille. Tänä päivänä on selvää, että paikallisen yritystoiminnan kehittämisessä pitää hyödyntää yliopistojen osaamista. On hyvä, että nyt yliopistot ovat tulleet paikan päälle auttamaan ja kehittämään yrittäjiä, jotka haluavat oppia ja jotka haluavat yliopistojen osaamista tuotteittensa kehittämisessä.

Suomessa on kirjoitettu yliopistolakiinkin, että yliopistoilla on koulutuksen ja tutkimuksen lisäksi ns. kolmas rooli eli yhteiskunnan palvelu. Samaa ajatusta toteutetaan nyt myös Viron yliopistoissa. Tänä päivänä yhteiskunta muuttuu ja samoin pitää muuttua yliopistojen toiminnan. Saarenmaan yliopistokeskus on valmis tekemään sitä, mitä Saarenmaalla halutaan ja mitä yliopistoilta odotetaan ja toivotaan.

15 vuotta on lyhyt aika, mutta sen aikana toiminta on muuttunut paljon myös Saarenmaan yliopistokeskuksessa. Tähän kirjaseen on koottu tieto, mitä yliopistokeskus on tehnyt ja ketkä ovat olleet toiminnassa mukana.

Vastaava kirja julkaistiin viroksi Saarenmaan yliopistokeskuksen 15 -vuotisjuhlissa syyskuussa 2012.

Turussa/Kuressaaressa, 15. maaliskuussa 2013.

Antti Karlin

Saarenmaan yliopistokeskuksen hallituksen puheenjohtaja

Maie Meius

Saarenmaan yliopistokeskuksen johtaja

Arvoisa lukija,

Turun yliopisto haluaa osoittaa sydämelliset onnittelut 15-vuotiaalle Saarenmaan yliopistokeskukselle!

Itämeren alue on ollut aina tärkeä koko Suomelle, mutta erityisesti sen rannikkoalueille. Me Turussa olemme aina tunteneet kuuluvamme tiiviisti tähän yhteisöön.

Tulevaisuudessa Itämeri tulee olemaan entistä keskeisempi toimintaympäristö kaikille sen rantavaltioille. Sen vuoksi Turun yliopisto näkee tärkeäksi edelleen kehittää sellaisia hyviä toimintoja, jotka pystyvät edistämään Itämeren alueen toimijoiden yhteisiä päämääriä.

Saarenmaan yliopistokeskus on muodostunut yhdeksi yhteisen toiminnan alustaksi. Toivottavasti pystymme tulevana vuosina entistä enemmän luomaan yhteistä, kaikkia yliopistokeskuksen toimijoita kiinnostavaa ja heidän päämääriään tukevaa toimintaa.

Haluan esittää lämpimät kiitokset kaikille yhteistyökumppaneillemme ja haastaa heidät entistä tiiviimpään yhteiseen työhön Saarenmaan yliopistokeskuksen puitteissa.

Kalervo Väänänen
Rehtori
Turun yliopisto

Hyvä lukija!

Viime vuosisadan viime vuosikymmenen puolivälissä Tarton yliopisto astui suuren askeleen tietoisien aluekehityksen suuntaan luomalla yliopiston kolledzit ja täten se lisäsi yhteyksiä yliopiston ja Viron eri alueiden välillä. Samoihin aikoihin tapahtui merkittävä paradigman muutos myös elinikäiseen oppimiseen - aiemmin tulivat opiskelijat yliopistojen yhteyteen, nyt menevät yliopistot itse opiskelijoiden luo. Tietoisesti alettiin selvittää yhteisiä etuja ja työn seurauksena toteuttaa kehittämishankkeita ja soveltaa tutkimusta, mikä on varmasti edistänyt merkittävästi alueiden kehitystä.

Saarenmaan yliopistokeskuksen perustaminen vuonna 1997 on tehnyt yliopistojen ja alueen yhteistyön toimivaksi ja pitkäaikaiseksi, samalla hyöty on ollut molemminpuolinen. Keskus on mielenkiintoinen organisaatio, joka tekee kolmiosaista yhteistyötä: yliopiston sisällä ja yliopistojen välillä (jopa kansainvälisellä tasolla) sekä yliopiston ja alueen välillä. Tarton yliopisto keskuksen jäsenenä panostaa oman yhteiskunnan palvelustehtävän toteuttamista tukemalla tutkimus-, koulutus- ja kehitystyön kautta alueiden tasapainoista kehitystä. Miellyttävän yhteistyön tuloksena on yliopistoon tullut paljon ahkeria ja lahjakkaita opiskeluitoimia saarenmaalaisia ja toivottavasti ainakin osa heistä palaa jälkeen koulutuksen jälkeen yrittäjyysajatuksin takaisin kotisaarelle.

Saarelaisilla on ollut mahdollista paikan päällä osallistua eri täydennyskoulutuskursseille ja myös tasopiskeluun ilman yliopistokaupungissa käymistä. Paikalla hyväksytään yliopiston hakudokumentit, neuvotaan opiskelijaksi haluavia, järjestetään yliopiston palveluja esitteleviä tilaisuuksia, on ikääntyvien yliopisto, tiedeviikko jne.. Kaikki tämä tapahtuu tavoitteena luoda parempia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen paikan päällä.

Kiitos Saarenmaan Yliopistokeskuksen ja Tallinnan Teknillisen Yliopiston kolledzin Kuressaaresta on tullut eräänlainen pieni yliopistokaupunki. Haluan menestystä saarelaisille ja tuloksellista yhteistyötä Saarenmaan Yliopistokeskukselle.

Volli Kalm

Rehtori, Professori, Tarton yliopisto

Yhdessä sytytämme suuremman nuotion

Koulutus on kuin nuotiotuli – se antaa lämpöä ja valoa, minkä lisäksi se ke-
rää ihmisiä ympärilleen. Onneton on se matkalainen, joka ei saa nuotiota
sytymään.

Saarenmaan yliopistokeskus sopii nuotioajatukseen monella tavalla. Use-
asti on koulutuslinjan valinta yhtä vaikeaa kuin nuotion sytyttäminen. Jon-
kun pitää tulla siinä auttamaan ja näyttämään, missä suunnassa on nuoti-
on sytyttämiseksi sopiva kohta tai materiaalia. On kiitoksen arvoista, että
yhden katon alle on kokoontunut yliopistokeskuksen avulla tietoa paikal-
lisille nuorille, jotta heidän sisäinen tulensa takaa sopivan koulutuslinjan
valinnan tuleville tarpeellisille osaamisille.

Ilman tulen huoltamista nuotio ei pala kauan. Uusien eri teematietojen
tuomisella saarelaisille, Saarenmaan yliopistokeskus lisää paikallisten koulutusmahdollisuuksia ja lisää
samalla alueellista yhteenkuuluvuutta. Sen avulla syntyy usein synergia, mikä johtaa yhteistyön avulla
terveempään ja parempaan kansalaisyhteiskuntaan.

Yliopistojen työ koulutusnuotion sytyttämisessä ja hoitamisessa on taannut sen, että Saarenmaan Yliopis-
tokeskus juhlii jopa 15 vuotispäiväänsä. Toivottavasti keskus täyttää jatkossakin koulutushaluisten saare-
laisten sellaista roolia, että nuotio palaa upeasti jatkossakin!

Mait Klaassen
Rehtori, Viron maatalousyliopisto

Tallinnan yliopiston tervehdys

Tallinnan yliopiston puolesta minulla on hyvä mieli toivottaa Saarenmaan
yliopistokeskukselle onnea 15 vuoden tuloksellisen työn edestä. Yliopis-
tomme on sen ajan kuluessa tehnyt yhteistyötä monessa Saarenmaalla
toimivassa tapahtumassa – alkaen Tallinnan yliopiston opiskelumahdelli-
suuksien tutustuttamisesta niin erillisten oppiryhmien perustamisesta ja
opintojen toteuttamisesta Kuressaaressa. Saarenmaalla toimiminen on
meidän osaltamme ollut aina mielenkiintoista. Toisaalta opintojen toteut-
taminen on ollut monimutkaisempaa ja kalliimpaa. Ja toisaalta olen koros-
tanut, että kaikki meidän opettajamme ottavat mielellään vastaan kutsun
ja lähtevät meren taakse opettamaan.

Toivotan Saarenmaan yliopistokeskukselle pitkää ikää ja meidän kanssamme hyvän yhteistyön jatkumista.

Tiit Land
Rehtori, Tallinnan yliopisto

Saarenmaan maaherran tervehdys

Vuonna 1997 perustettu Saarenmaan Yliopistokeskus -säätiö oli Virossa ensimmäinen eri yliopistojen luoma keskus, mikä oli hyvä näyte saarenmaalaisten avoimuudesta, tulevaisuustunteesta ja yhteistyövalmiudesta. Yhteisen keskuksen perustaminen on vaatinut kaikilta osapuolilta rohkeutta ja tulevaisuuteen katsomista. Oman 15 vuotisen toiminnan aikana säätiö on löytänyt oman paikkansa Saarenmaan koulutussektorilla ja se on ollut hyvä yhteistyöpartneri eri organisaatioille ja ihmiselle. Vuosien aikana eri yliopistot on koottu paikallisen elämän kehittämiseen, mikä on vahvistanut maakunnan identiteettiä ja antanut paikallisille asukkaille mahdollisuuksia laajentaa omaa katsantoaan. Säätiö on Saarenmaan maakunnan asukkaiden ja yliopistojen välillä kuin muuntaja, mitä toisaalta kerää maakunnan kehittämiseen tieteestä panoksia ja toisaalta antaa yliopistoille tietoa paikallisista odotuksista.

Säätiön perustamisen yhtenä oleellisimpana työnä on ollut Saarenmaan koulutussektorin muuttaminen laadukkaammaksi ja myös sen monipuolistaminen ottamalla mukaan yliopistojen käytössä oleva akateeminen viisaus. Tästä hyvänä näytteenä on maisteriohjelmien tuominen saarelle ja ikääntyvien yliopistohjelman aloittaminen vuonna 2011, missä on osanottajia koko maakunnan alueelta. Lisäksi aikuisten koulutukseen on otettu mukaan päiväkotien lapset ja peruskoulujen oppilaat, jotka ovat osallistuneet säätiön puolelta toteutettuihin ympäristökasvatusprojekteihin. Väheksyä ei sovi myöskään yliopistojen opiskelumahdollisuuksien tiedon jakamista meidän lukioidemme oppilaille. Nuorilla on nyt mahdollisuus kotisaarella tutustua yliopistojen toimintaan ja saada ohjeita eri dokumenttien täyttämiseksi.

Lopuksi haluan kiittää Saarenmaan yliopistokeskusta sen jatkuvan työn edestä, mitä 15 vuoden aikana keskus on panostanut maakunnan kehittämiseen ja toivotan Saaremaan maakuntahallituksen puolesta keskuksen henkilöstölle onnea ja akateemillista viisautta koulutussektorin rikastuttamiseksi.

SAARE MAAVALITSUS

*Kaido Kaasik
Saarenmaan maaherra*

Miten yliopistokeskus tuli Saarenmaalle

Turun yliopistolla on pitkät perinteet yhteistyöstä Viron kanssa. Aivan sattuma ei varmaan ole sekään, että Viroon perustettiin Tarton yliopisto vuonna 1632 ja Suomeen Turun Akademia vuonna 1640. Tarton yliopistolla ja Turun yliopistolla on merkittäviä yhtymäkohtia. Tarton yliopiston maantieteen oppiaineen professuurin ensimmäinen haltija oli professori J.G. Granö. Hänen poikansa akateemikko Olavi Granö oli vahva taustavaikuttaja, kun Turun yliopisto aloitti toimintansa Saarenmaalla.

Jo vähän ennen Viron uudelleen itsenäistymistä Turun yliopisto ja sen täydennyskoulutuskeskus solmivat suhteet Saarenmaalle. Ensimmäinen delegaatio kävi Saarenmaalla 4.-5.6.1991 ja saarenmaalaiset tekivät vastavierailun 9.-13.9.1991. Täydennyskoulutuskeskuksessa oli alkanut vuonna 1987 laaja Saariston kehittämisprojekti, joka yhdisti Varsinais-Suomen saariston sekä tutkimus- että selvitystoimintaa, koulutusta ja alueellista kehitystyötä. Päällimmäinen tavoite oli saariston kehittäminen yhteistyön avulla. Saaristoprojektin keskeisiä puuhamiehiä olivat akateemikko Olavi Granö, toimistopäällikkö Kari Hyppönen ja suunnittelija Heimo Välimäki. Yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen Saarenmaan kanssa alkoi toiveista saada siirrettyä joitakin hyviä kokemuksia Saaristoprojektista myös Saarenmaalle.

Ajatusten ja henkilöiden vaihto alkoi vilkkaasti. Silloin tarvittiin vielä erillinen kulkulupa Saarenmaalle. Kun Turun yliopistosta kulkulupapyyntöjä tuli jatkuvasti, niin silloinen maaherra Ants Tammleht lähetti niitä vinon pinon täydennyskoulutuskeskukseen. Niissä oli valmiina luvan numero, Saarenmaan leima ja Tammlehden allekirjoitus. Luvan muu täyttäminen suoritettiin täydennyskoulutuskeskuksessa.

Elinkeinotoiminnan yhteistyön ensimmäinen hanke oli Länsi-Viron satamien ja hotellien johtajien koulutusprojekti. Aivan ensimmäisiä yhteistyömuotoja olivat myös saarenmaalaisen yritystä perustavien nuorten osallistuminen täydennyskoulutuskeskuksen yrittäjäkursseille. Vielä ennen täydennyskoulutus-

Saarenmaan Länsi-Viron toimitilan edustalla Leo Filippov (vas.), Ants Tammleht ja Arnold Rüütel.

keskuksen Länsi-Viron toimitilan perustamista Kuressaareen toteutettiin mm. seuraavat hankkeet: kes-
tävän kehityksen ohjelman laatiminen Länsi-Viron saariston biosfäärialueelle (Saarenmaa, Hiidenmaa ja
Vormsi), elintarviketalouteen liittyvän akateemisen tiedon soveltamiskurssi, Saarenmaan ja Hiidenmaan
maaseudun kehittäjäkoulutus, Arvutimet Eestis –kurssi, suomen ja ruotsin kielen koulutus ja suomalais-
virolainen ystävyyskuntaseminaari.

Täydennyskoulutuskeskuksen Länsi-Viron toimitila avattiin keväällä 2.6.1993. Toimisto sijaitsi aivan Kures-
saaren keskustassa Saarenmaan maakuntahallituksen tiloissa. Ensimmäisenä toimitilan johtajana aloitti
Erik Keerberg, joka oli osallistunut täydennyskoulutuskeskuksen yrittäjäkoulukseen Turussa ja Loimaalla.
Toimitilan toiseksi työntekijäksi palkattiin vaimonsa Anne. He olivat molemmat suunnistajia, joten siltä-
kin osin sulautuivat hyvin täydennyskoulutuskeskuksen henkilökuntaan. Oman toimitilan perustamisella
pyrittiin siihen, että täydennyskoulutuskeskus olisi Länsi-Virossa merkittävin ulkomaalainen elinkeinotoi-
minnan kehittäjä ja kouluttaja. Aluksi toimitilan palvelut keskittyivät yhteistyön erilaisten käytännön jär-
jestelyissä auttamiseen, kuten tulkkaukseen ja käännöstöihin sekä tiedottamiseen ja neuvontaan. Mutta
pian pääpaino kohdistui selvien projektien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Aina vuoteen 1995 asti kou-
lutukset ja projektit rahoitettiin pääasiassa Suomen kansallisella rahoituksella. Useimmiten rahoittajina
olivat työvoimahallinto, maa- ja metsätaloushallinto sekä ympäristöhallinto. Jo alkuvuosina keskeisimmät
yhteistyötahot olivat Saarenmaan, Hiidenmaan ja Läänemaan maakuntahallitukset. Mutta jo heti alku-
vuosina neuvoteltiin myös Tarton yliopiston ja Viron maatalousyliopiston kanssa yhteistyöstä erityisesti
Saarenmaalla.

Usein myös yliopisto toimi rahoittajana. Yksi konkreettinen esimerkki oli Seilin käytöstä poistetun tutki-
musalus Aurelian luovuttaminen Orissaaren peruskoulun merenkulun osastolle lähinnä opetus-, tutki-
mus- ja koulutuskäyttöön.

Aurelian luovutuksessa keskellä Arnold Rüütel (vas.) ja Olavi Granö.

Varsinais-Suomen liitto oli mukana heti alusta lähtien varsin voimakkaasti. Liitto laati vuonna 1994 Länsi-Viron raja-alueohjelman, minkä työn puheenjohtajana toimi Heimo Välimäki. Siinä lueteltiin varsin konkreettisesti tehtäviä yhteistyöhankkeita. Ohjelmassa oli varsin keskeisenä tavoitteena, että yhteistyöhön saadaan mukaan mahdollisimman paljon varsinaissuomalaisia toimijoita, missä onnistuttiinkin varsin hyvin. Samaan aikaan liitto määritteli lähialueyhteistyön keskeisimmiksi alueiksi Länsi-Viron, Tukholman alueen ja Pietarin alueen.

Kun Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi vuonna 1995, niin yhteistyön rahoitusmahdollisuudet paranasivat huomattavasti. Vuoden 1995 aikana aloitettiin elinkeinotoiminnan kehittämisessä Saarenmaan käsityökeskuksen ja sen laatumerkin kehittäminen, Hiidenmaan maaseudun ja maaseutuelinkeinojen kehittämissuunnittelu ja Länsi-Viron saarten erikoismaatalouden kehittäminen sekä Viron alkavan yrittäjän käsikirjan tekeminen. Kuntien yhteistoiminnassa aloitettiin Länsi-Viron kunnallisjohdon koulutus ja suomalais-virolaisen ystävyyskuntatoiminnan kehittäminen. Ympäristö- ja energiayhteistyössä toteutettiin kestävän kehityksen projekti, Länsi-Viron ongelmajätteiden keruuprojekti, Länsi-Viron rannikkovesien monitorointihanke ja ympäristönsuojelun avoin korkeakouluopetus.

Turun yliopiston 75-vuotisjuhlavuoden Länsi-Viro -seminaari pidettiin 18.–19.5.1995. Seminaari oli siihen mennessä suurin yhteistyöseminaari. Osanottajista enemmistö oli saarenmaalta tai muualta Virosta. Virolaisten esitelmät pitivät Tarton yliopiston rehtori Peeter Tulviste ja Viron maatalousyliopiston rehtori Mait Klaassen.

Turun yliopiston ja Länsi-Viron yhteistyötä viisi vuotta -seminaari pidettiin 20.2.1996 Kuressaaressa. Tilaisuuden avasi Saarenmaan maaherra Juri Saar, joka totesi, että Saarenmaata ovat valloittaneet vuoron perään saksalaiset, ruotsalaiset ja venäläiset ,mutta nyt valloituksen ovat tekemässä myös turkulaiset.

Saarenmaan yliopistokeskuksen perustamisen pohjaa on luotu monilla projekteilla, joista on oma luettelo. Keskeisiä projektien vetäjiä täydennyskoulutuskeskuksen puolelta olivat Pirkko Eino ja Antti Karlin.

Näin oli luotu perusta Saarenmaan yliopistokeskuksen perustamiselle.

Heimo Välimäki

Keskuksen perustaminen

Historiallisesti on tapahtunut niin, että yliopistot ja muut suuremmat koulutus- ja tiedelaitokset kerääntyvät suurempiin keskuksiin. Ja se on kyllä oikeastaan loogista – onhan keskuksissa yritykset, kulttuuriyksiköt, poliittiset ja muut organisaatiot. Kaikki ne tarvitsevat vähemmässä tai suuremmassa määrin yliopistojen henkisiä resursseja.

1900-luvun toisella puoliskolla alkoi kuitenkin maailmassa yhä enemmän leviämään pyrkimys, jossa yliopistojen maantieteellisen sijainnin vuoksi alettiin toteuttamaan aluepolitiikkaa. On ilmeisen selvää, että yliopiston tai kolledžin vaikutuksista lisääntyy tiedepohjaisten taloushaarojen kehitys, ihmisten muutto pysähtyy suurempiin keskuksiin jne. Yliopistojen paikallaololla on niin väillinen kuin myös suora oleellinen merkitys.

1990-luvun alussa, pian Viron uudelleenitsenäistymisen jälkeen, tuli mahdollisuus ja myös tarve aloittaa tiheämpi yhteistyö niiden naapurien kanssa, jotka tuntuivat Neuvostoliiton aikana luonnottoman kaukaisilta. Saarenmaalle ja oikeastaan koko Länsi-Virolle oli oleellinen virstanpylväs Turun yliopisto ja sen täydennyskoulutuskeskuksen aloitteellisuus tiheimman yhteistyön aloittamiseksi.

Vuonna 1993 avatun Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Länsi-Viron toimiston aktiivinen toiminta ja yliopistojen välisen yhteistyön aloittaminen päättyi neljän vuoden kuluttua Turun yliopistoa ja Viron suurimpia julkisoikeudellisia yliopistoja yhdistävän Saarenmaan yliopisto-keskus -säätiön perustamiseen.

Niin Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus, myöhemmin Saarenmaan yliopistokeskus ja samaan aikaan aktiivisesti toiminut Euromaja ovat olemuksiltaan kehityskeskusiksi. Työskennellään projektien kanssa, jotka kehittävät ihmistä ja ihminen puolestaan antaa panoksen alueen kehitykselle. Pitää todeta, että kehityskeskusten käynnistämisen alkuvuosina oli senaikaisilla ihmisillä sitä ajoittain vaikea ymmärtää. Niin sanotut ”pehmeät projektit” toivat ajoittain virneen kasvoille ja päähän ajatuksen, että jos se raha mikä nyt projektiin kulutetaan, tuotaisiinkin sille alueelle säkissä, niin sitten vasta tapahtuisi vahva kehitys. 90-luvun puolivälin ”villin talouden”, pidättyväisen oikeustajun ja yliliberaalisen politiikan vaatimuksissa oli sellainen ajattelu helposti leviävä ja jäljestäpäin ajateltuna myös ymmärrettävä.

Mutta oikeastaan ”Pehmeiden projektien” kautta investoitiin paikallisiin ihmisiin. Projekti-projektilta lisääntyivät tietämykset ja kokemukset. Nähtiin, kuinka muualla ratkottiin samanlaisia ongelmia. Ja, mikä myös varmasti tärkeä – saatiin kokoontua. Saarenmaa alkoi keskustelemaan naapureiden kanssa ei ainoastaan virallisella tasolla, vaan myös hyväntekeväisyysyhdistysten ja henkilöitasolla, jälkepäin arvioiden oli panos koko silloisen alueen kehityksen kannalta merkittävä - oleellisesti suurempiarvoinen kuin tuollainen ”säkissä rahan kantaminen”.

Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen vetämänä ja Viron yliopistojen osallistumisella oli mahdollisuus aloittaa ja kustantaa monia rajanylittäviä (INTERREG) ohjelmia. Näillä ohjelmilla oli varmasti oma osuutensa siinä, että yliopistot ajoivat yhteisen pöydän ääressä yhteistä asiaa. Ilmeistä on, että yliopistot olivat ja jäivät myös tulevaisuudessa monissa toimissa ja aloituksissa kilpailijoiksi. Kuitenkin tuntui, että Saarenmaa on erinomainen neutraali paikka tiiviimmäksi yhteistyöksi, tuntui, että kilpailutunne jätettiin mantereelle.

19. syyskuuta 1997 tulivat viiden yliopiston edustajat Kuressaareen yhteisen pöydän ääreen allekirjoittamaan Saarenmaan yliopistokeskus -säätiön perustamisasiakirjaa. Asiakirjan varmensivat Tarton yliopiston vararehtori Toivo Maimets, Viron maatalousyliopiston rehtori Hardi Tullus, Tallinnan teknillisen yliopiston

vararehtori Tiit Kaps ja Tallinnan kasvatustieteellisen yliopiston rehtori Mait Arvisto sekä Turun yliopiston rehtori Keijo Virtanen ja hallintopäällikkö Kari Hyppönen.

Säätiön päällimmäiseksi tavoitteeksi tuli akateemisen potentiaalin yhdistäminen alueelliseen kehitykseen ja lisätavoitteiden tarjoaminen yliopistoille. Samoin kunnanhallitusten, muiden kehittämisorganisaatioiden ja yritysten välisen kanssakäymisen välittäminen. Yhteistyön kautta on mahdollista määritellä koulutukseen, tieteelliseen työhön ja kehitysprojekteihin liittyviä tarpeita alueella. Oleellista roolia yliopistokeskuksen toiminnan suuntaamiseksi odotettiin Saaren Maakuntahallitukselta, siksi juuri silloinen maaherra Jüri Saar kuului heti alusta alkaen säätiön valtuustoon. Maakuntahallituksen tukeva ja positiivinen suhtautuminen merkitsivät oleellista roolia säätiön toiminnan nopeassa ja sujuvassa käynnistämisessä.

Säätiö oli taloudellisesti pakotettu toimimaan erilaisten projektien toimintabudjettien kautta. Siihen antoivat mahdollisuuksia eri rahoitus- ja EU -ohjelmat: ECOS/OUVERTURE, INTERREG IIA, PHARE/TACIS CBC, PHARE PARTNERSHIP, WORLD BANK FDI jne. Ohjelmien laaja byrokraattinen puoli tarjosi ensin yllätyksiä, myöhemmin myös nostalgisia muistoja ja suoranaisuuksia neuvostoajalta. Oli aikoja, jossa tunsit, että talouden varmistamiseksi tarvittavan dokumentoinnin laatimiseen menevä työmäärä ylittää projektin oman sisällöllisen työmäärän. Talouskielelle käännettynä oli niinä hetkinä lisäarvo työvoimakuluja kohtaan matala. Samalla se kehitti byrokraatian tulevia byrokraatteja – projektinkirjoittamisesta ja projektien johtamisesta on nykyisessä Virossa tullut suorastaan minitaloushaara.

Infrastruktuurin ja teknillisen varustelun korkea taso oli säätiöllä alusta alkaen taattu: mahdollisuudet jopa 150 ihmisen konferenssien järjestämiseksi yhdessä kaikkine senaikaisine tekniikkaihmeineen mukaan laskien videokonferenssi. Kuursaalien keskeinen sijainti niin maantieteellisesti kuin symbolisesti oli tärkeä.

Ensimmäisten toimintavuosien suurimmat projektit olivat:

- *“Korkeakoulujen ja paikallisten kunnanhallitusten resurssien yhdistäminen demokraattisen keskitetyn talousjohtamisen kehittämiseksi Virossa”*, rahoittaja World Bank FDI, Delaware Ülikool
- *Saarenmaan Tiedeviikko*. Idean isä oli Bruno Pao
- *Kiinteän yhteyden luominen Saarenmaan ja mantereen välille* – alustavat tutkimukset
- *Designing Centres for Distance Education in West-Estonia – DECDEE*. Rahoittaja ECOS/OUVERTURE. Etäkoulutuskeskusten luominen, pilottikurssit, etäkoulutuksen kehittämissuunnitelman laatiminen
- *Waste in the Western Estonian Islands – Sustainable Treatment Efforts*. Rahoittaja ECOS/OUVERTURE. Saarenmaan ja Hiidenmaan jätevesien käsittelyn taloudellisten ratkaisujen ohjelma
- *Business Opportunities Development program – BOD*. Rahoittaja INTERREG IIA, PHARE/TACIS CBC. Viron, Venäjän, Suomen ja Ruotsin pienyrittäjiä yhdistävä koulutusten ja seminaarien sarja

Kuten näkyy, toiminta oli riittävän monimuotoinen, temmaten mukaansa niin erilaisia kohderyhmiä kuin pitäen sisällään erilaisia aloja. Voi rehellisesti väittää, että Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen ja yliopistokeskuksen ohjelmiin on vuosien varrella ollut sidoksissa monta sataa henkilöä. Mutta talletetut tiedot on investoitu takaisin Saarenmaan kehitykseen. Vaikka kuinka paljon haluaisikin, sitä vaikutusta ei ole mahdollista piirustuslaudalla mitata ja ja rahalliseen arvoon määritellä. Ei itse asiassa ole niin pitkää piirustuslautaa.

*Erik Keerberg
Saarenmaan yliopistokeskuksen johtaja 1997–2001*

Saarenmaan yliopistokeskuksen rooli Baltic Sea Region University Networkissa (BSRUN)

BSRUN perustettiin Turun yliopiston aloitteesta 28.2.2000, jolloin perustamissopimuksen allekirjoittivat Turun linnassa 16 yliopiston edustajat kuudesta maasta (Latvia, Liettua, Puola, Suomi, Venäjä ja Viro). Taustalla olivat Turun yliopiston, Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen kiinnostus Itämeren alueen yliopistoyhteistyön kehittämiseen sekä monet yliopistohallinnon kehittämiseen liittyvät Tempus-hankkeet, joissa Turun yliopisto oli ollut mukana 1990-luvulla.

Tavoitteena oli edistää yhteistyötä nimenomaan Itämeren itäosan yliopistojen välillä ja hyödyntää naapurimaiden yliopistojen kokemuksia omassa kehittämistyössä. Tämän vuoksi ei esim. Ruotsin ja Tanskan yliopistoja pyydetty aktiivisesti mukaan verkoston perustamisvaiheessa. Koordinaatiotehtävä ja sihteeristö jäivät aluksi luonnostaan Turun yliopistolle aloitteentekijänä.

Toiminnan alkuvaiheessa verkoston toiminta rahoitettiin pääosin opetusministeriön myöntämien projektivarojen ja Turun yliopiston henkilöstöpanoksen turvin. Verkostoon kuului laajimmillaan 41 jäsentä seitsemästä maasta (uutena Valko-Venäjä). Verkoston 10-vuotiskokouksessa Turussa helmikuussa 2010 verkostosopimus uusittiin, päätettiin ryhtyä rahoittamaan verkoston toiminta jäsenmaksuilla ja sovittiin toiminnan pääteemaksi yliopistojen Governance, Management ja Administration.

Samalla verkoston sihteeristö siirtyi heinäkuun 2010 alusta seuraavaksi kolmeksi vuodeksi Latvian yliopistoon Riikaan. Tällä hetkellä verkostoon kuuluu 32 yliopistoa seitsemästä maasta. Viime vuosina uusia jäseniä on liittynyt eniten Venäjältä ja suurin jäsenkeskittymä (kuusi yliopistoa) on Pietarissa.

Jo ennen BSRUN:in perustamista Saarenmaalla aloitettiin Turun yliopiston ja sen yhteistyöyliopistojen johdolle suunnatut kehittämisseminaarit. BSRUN:in toiminnan alkuvaiheessa näitä seminaareja järjestettiin Saarenmaan yliopistokeskuksessa lokakuussa 2001 ja syyskuussa 2003. Tammikuussa 2006 järjestettiin tiedekuntahallinnolle suunnattu seminaari, minkä lisäksi BSRUN:in Tallinnassa maaliskuussa 2006 pidetyn yleiskokouksen jälkeen osanottajille järjestettiin tutustumismatka Saarenmaalle. Vuoden 2007 kesäkuussa järjestettiin yhteistyöseminaari aiheena Towards Dynamic Interaction of Municipalities, Enterprises and Universities.

Kaikki Saarenmaan yliopistokeskuksen jäsenyliopistot ovat myös BSRUN:in jäseniä, ja muidenkin BSRUN:in jäsenyliopistojen edustajia on vuosien kuluessa osallistunut myös Saarenmaan yliopistokeskuksen järjestämiin tilaisuuksiin, joita ei ole erikseen määritelty BSRUN:in tilaisuuksiksi.

Muista BSRUN:in jäsenistä varsinkin Latvian yliopisto on ollut kiinnostunut osallistumaan Saarenmaan yliopistokeskuksen toimintaan, mutta toistaiseksi kaikki Riian ja Saarenmaan väliset nopeat kulkuyhteydet (lento, laiva) ovat loppuneet lyhyehkön koeajan jälkeen, mikä ei ole ollut omiaan lisäämään Saarenmaan houkuttelevuutta esim. latvialaisten yliopistojen kurssipaikkana.

BSRUN:in toiminta perustuu sen jäsenyliopistoilta tuleville aloitteille. Siksi BSRUN:in ja Saarenmaan yliopistokeskuksen tulevan yhteistyön muodot ja laajuus riippuvat ensisijaisesti Saarenmaan yliopistokeskuksen jäsenyliopistoilta tulevista aloitteista ja toisaalta kulkuyhteyksien kehittymisestä. Keskukseen tavoitteenahan on ollut saada yliopistoja mukaan Saarenmaan ja sitä ympäröivän alueen kehittämiseen. Kurssi- ja kongressitoiminnan kehittämisessä ovat virolaiset yliopistot varmaankin avainasemassa. BSRUN:in jäsenyliopistot ja muut keskuksen sidosryhmät ratkaisevat itse tapauskohtaisesti, missä määrin Saarenmaan kehittämisessä tarvitaan muiden kuin suomalaisten ja virolaisten yliopistojen asiantuntemusta.

BSRUN:in yhteistyö ruotsalaisten ja muiden pohjoismaisten yliopistojen kanssa on tarkoitus edelleenkin hoitaa jo olemassa olevien organisaatioiden kautta. Näitä ovat esim. Uppsalan yliopiston aloitteesta syntynyt Baltic University Programme (BUP) ja jo vuosikymmenet toiminut pohjoismaisten yliopistojen hallintovirkamiesten yhteistyöorganisaatio (NUAS). Tähän saattaisi Saarenmaa tarjota kokouspaikkana uusia mahdollisuuksia kulkuyhteyksistä riippuen.

Kari Hyppönen

BSRUN:n konferenssin osanottajat Turun yliopiston päärakennuksen edessä 2007.

Johtajana yliopistokeskuksessa

Toimin Saarenmaan yliopistokeskuksen johtajana vuosina 2005–2007. Samalla toimin Tallinnan teknillisen yliopiston Kuressaaren collegen johtajana. Yliopistokeskuksen toiminnassa olin ollut mukana jo aikaisemmin keskuksen perustamisesta lähtien ja sitä ennen Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen palveluksessa Saarenmaan toimipisteessä vuodesta 1993 alkaen. Toimin tulkkina, kurssisihteerinä ja projektipäällikkönä. Alkuvuodet olivat menestyksellisiä. Turun yliopisto järjesti mm. yrittäjäkursseja. Kurssien aikana laadittiin ja painettiin vuonna 1994 käsikirja ”*Abiks väikeetevõtjale*” eli ”Pienyrittäjäopas” tekijöinä suomalaiset yritysconsultit Raoul Johnsson ja Lasse Karjalainen. Tämä pienyrittäjille tarkoitettu käsikirja on nykyäänkin käytössä, lähes 20 vuotta myöhemmin.

Keskuksen johtamistehtävään suostuin vuonna 2005 erityisellä tavoitteella; järjestää keskuksen asiointia ja asiapapereita, jotka olivat toiminnan laajentumisen ja monien yhteistyötahojen vuorovaikutuksen takia vähän sekaisin. Olin juuri saanut kolmivuotisen byrokratiakokemuksen (hyvässä tarkoituksessa) työskentelystä apulaiskaupunginjohtajana Kuressaaren kaupunginhallituksessa, joten osasin käsitellä lakitekstejä, sopimuksia, peruskirjoja sekä määräyksiä ja projektimateriaalia. Sen lisäksi osasin suomea sekä tiesin hyvin keskuksen taustaa.

Alkuvuosina keskus sijaitsi Kuressaaren Kuursaaln toisessa kerroksessa; investointimahdollisuuksia ei kovin paljon ollut. Turun Yliopistosäätiö, joka on aika monta arvokasta historiallisesti tärkeää kohdetta kunnostanut (Bengtskärin majakka, Tammekannin talo eli Granö-Keskus Tartossa, yliopiston historialliset rakennukset Turussa ym.), tuli avuksi. Säätiö kunnosti ja sai omistukseensa Saarenmaan museon arkistokirjaston tilat Kuressaaressa Pargi -kadulla ja antoi sen vuokralle Turun yliopistolle. Yliopistokeskus, jonka perustajajäsen Turun yliopisto on yhdessä neljän virolaisen yliopiston kanssa, sai talosta viihtyisät konttoritilat ja Yliopistosäätiö piti huolta kiinteistöstä. Kaikki toimi, käynnistettiin aika monta kivaa hanketta, mutta jossain vaiheessa tuli tärkeäksi, että sovitut asiat olisivat myös oikeudellisesti asianmukaisia. Esimerkiksi, jos kutsutaan turvayhtiö turvaamaan kiinteistöä, sopimuksen saa allekirjoittaa ainoastaan kiinteistön omistaja tai siihen oikeutettu vuokraaja, eli ei kuka tahansa henkilö jne. Tällaiset ovat pikku-seikkoja, mutta joskus hyvin tärkeitä.

Kahdessa vuodessa tapahtui tietenkin muutakin kuin vaan paperitöitä. Yliopistokeskus oli vetämässä vuodesta 1999 lähtien *Tiedeviikko*-hanketta. Suurin ansio sen onnistumisessa oli projektipäällikkö Riia Nelisella. Tiedeviikko ansaitsi vuosien mittaan niin hyvän maineen, että joka vuosi oli jo etukäteen lähes varma, että saadaan hakemukselle opetusministeriön rahoituskin, hanketta rahoittivat myös lääninhallitus, kaupunki, kunnallisiitto sekä muutamat sponsorit. Tiedeviikolle tuotiin monta kertaa AHHAA-tiedekeskuksen jännittäviä näyttelyjä, fysiikka-bussi, tutkijoita sekä opiskelijoita teemakohtaisesti kaikista yliopistoista. Tapahtumia oli sekä kaupungin kouluissa että ympäri Saarenmaata, järjestettiin tietokilpailuja, työpajoja ja oppimiskäyntejä yliopistojen laboratorioihin. Tiedeviikko oli laajempikin kuin ”viikko”, kesti jopa 2-3 kuukautta ja osallistujia oli monta tuhatta. Tiedeviikko on varmasti yksi merkkitapahtuma yliopistokeskuksen historiassa, mihin osallistuivat kaikki säätiön perustaneet yliopistot.

Johtaja-aikanani keskus alkoi koordinoida virolaisen KIK eli Viron ympäristöinvestointikeskus -säätiön -tiedotusohjelmaa Saarenmaalla. Keskuksessa aloitti työnsä projektipäällikkö Terje Volke, joka toimii saman ohjelman koordinoitsijana nykyäänkin.

Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen projektipäällikkö Ari Kosken aloitteesta laadittiin Interre-

gin ASAP-hankkeessa (2006–2007) erityinen osio, jonka tavoitteena oli selvittää, millainen olisi tehokas rakenne yliopiston ja ympäröivän alueen välillä. Saksalaisten partnereiden kanssa tutkittiin yliopistojen ja alueen yhteisiä intressejä sekä kehitettiin sopivaa yhteistyömallia. Ideaa kehitettiin edelleen seuraavassa *VarSaar* (Varsinais-Suomen ja Saarenmaan maakuntakorkeakouluverkosto, 2007) –hankkeessa, jossa laadittiin Saarenmaan yliopistokeskuksen toimintastrategia ja kehittämisohjelma.

Tallinnan teknillinen yliopisto oli keskuksessa vähän erikoisessa asemassa. Kaksi vuotta säätiön perustamisen jälkeen perusti teknillinen yliopisto Kuressaaren oman yksikön – collegen (1999). Näin teknillinen yliopisto suoritti aluekehittämishankkeita kymmenen vuoden ajan kahden organisaation, eli collegen ja yliopistokeskuksen kautta. Vuonna 2009 Tallinnan teknillinen yliopisto tarkasteli kriittisesti osuuksiaan kaikissa mahdollisissa organisaatioissa sekä päätti vetäytyä mm. Saarenmaan yliopistokeskuksen perustajajäsenen oikeuksista. Yhteistyö läänin sekä muiden yliopistojen kanssa tietenkin jatkui, mutta nyt Kuressaaren collegen kautta. College tekee tiivistä yhteistyötä muiden yliopistocollegien kanssa ympäri Viroa, monta aluekehityshanketta on ollut Tallinnan yliopiston Haapsalun collegen ja Tarton yliopiston Pärnun collegen kanssa.

Kuressaaren college oli partnerina mukana Turun yliopiston Interreg -hankkeessa *Majakat matkailutuotteeksi* (2007, projektipäällikkö Antti Karlin) sekä 2012 keväänä päättyneessä *FLEX*-hankkeessa, jossa kehitettiin joustavia työskentelymuotoja sekä etätöitä saaristossa (projektipäällikkö Sami Tantarimäki). Saarenmaan yrityskeskuksen (Saaremaa Arenduskeskus) kanssa college osallistuu Turun yliopiston vetämään *BASIS* -hankkeeseen. Siinä kehitetään SME -yritysten vientikykyä ja kerätään kansainvälisiä kokemuksia muilta partnereilta (2011–2013, projektipäällikkö Tero Keva). Kuressaaren college aloitti vuonna 2009 keskustelun Saarenmaan osaamisverkoston perustamisesta; yhteistyösopimukseen liittyi 15 organisaatiota, jotka ovat vastuussa tai tukevat toiminnallaan läänin kehitystä. Näiden joukossa on myös Saarenmaan yliopistokeskus. Verkosto aloitti keskustelun alueen toimijoiden kanssa alueellisen osaamiskeskuksen perustamisesta.

*Anne Keerberg,
Yliopistokeskuksen johtaja vuosina 2005-2007
Tallinnan teknillisen yliopiston Kuressaaren collegen johtaja
Kuressaaressa, 18.10.2012*

Saarenmaan yliopistokeskus vuosina 2001–2005

Syyskuun 19. päivänä vuonna 1997 perustetun Saarenmaan yliopistokeskuksen perustamisasiakirjan tavoitteina on yliopistojen mukaansaaminen Länsi-Viron alueelliseen kehittämiseen ja yliopistojen uusien toimintamuotojen luominen.

Tullessani vuoden 2001 alussa keskuksen osa-aikaiseksi työntekijäksi oli ensimmäisenä tehtävänä tasapuolisen ja ulkopuolisen katsojan silmin katsella säätiön siihen astista toimintaa ja suunnitella seuraavat askeleet. Syntyi Saarenmaan yliopistokeskus -säätiön strategiasuunnitelma vuosille 2001-2003, joka perustui silloisen toiminnan perusteelliseen analysointiin.

Keskusta luodessa uskottiin, että säätiömuoto on oikea ja se alkaa toimimaan hyvin. Harmiksi alkuvuosien innostus sammui pian. Valtuusto myönsi, että suunnitellut yhteistyömodulit eivät toimi toivotulla tavalla. Säätiöllä ei ollut alusta pitäen johtajan kanssa solmittua työsopimusta ja työ tehtiin perustyön lisänä, joka ymmärrettävästi pirstoi toimintaa ja oli tehotonta. Yliopistokeskuksen toiminta oli projektipohjaista, joka ei antanut tarpeellista varmuudentunnetta eikä pysyvyyttä. Murehtiminen jokapäiväisten juoksevien talousmenojen ja palkan perässä jarrutti keskittymistä organisaation varsinaiseen työhön ja kehittämiseen. Toiminta-alueet olivat levällään, työskenneltiin erilaisten projektien kanssa sen mukaan, mistä oli mahdollisuus saada rahaa.

Vuosina 2001-2002 toimittiin tosissaan säätiön johtamis- ja kehittämiskysymysten parissa. Perustamisasiakirjan mukaan hallitus oli yksijäseninen ja sen muodosti säätiön johtaja, joka työskenteli osa-aikaisena ja paljolti yhteiskunnallisin perustein. Tarve täysipäiväiseksi työntekijäksi oli ilmeinen. Valtuusto päätti, että säätiön johdossa pitäisi olla toiminnanjohtaja, jota avustaisi 5–10 jäseninen hallitus. Se olisi edellyttänyt sääntöjen muuttamista. Suunnitelmasta luovuttiin ja perustettu hallitus nimettiin luottamushenkilöstöksi. Luottamushenkilöstö kokoontui muutamia kertoja, minkä jälkeen sen toiminta hiipui.

Niinä raskaina vuosina yliopistokeskuksen tukena oli Turun yliopisto, joka painotti jatkuvasti omaa kiinnostustaan osallistua yliopistokeskuksen toimintaan ja tuki keskusta myös taloudellisesti. Vuonna 2001 valittiin Saarenmaan yliopistokeskuksen valtuuston esimieheksi Kari Hyppönen, joka kauaskatseisena näki yliopistokeskuksen kansainvälisenä koulutuskeskuksena, jossa monet Itämeren alueen yliopistot tekevät yhteistyötä. Hänen johdollaan remontoitiin Pargi 5:ssä sijaitseva entinen museorakennus Turun yliopiston koulutuskeskukseksi, johon ovat sijoittuneet yliopistokeskuksen tilat tähän päivään asti. Muutto Lossipark 1:stä tapahtui elokuussa 2003. Yliopistokeskuksen tehtäväksi tuli myös Pargi -kadun talossa sijaitsevan neljän majoitushuoneen majoitustoiminta, mistä korvauksena se sai korvauksetta käyttöönsä konttori- ja luentotilat. Piti ottaa vieraat vastaan, majoittaa, organisoida huoneiden siivous ja pyykinpesu.

Yliopistokeskuksen johtaja jakoi työtilan Tarton yliopiston Saarenmaan edustajan Riia Nelisen kanssa. Tehtiin tuottoisaa yhteistyötä tiedeviikon valmistelussa ja toteuttamisessa, valtuuston kokousten järjestämisessä, seminaarien, tiedotuspäivien ja näyttelyiden järjestämisessä ja projektien kirjoittamisessa.

Kävi selväksi, että yliopistokeskuksen tulee toimia välittäjänä maakunnan ja yliopistojen välillä. Samoin tuli valtuuston sille tehdyn ehdotuksen mukaan löytää perusrahoitus, joka kattaisi toiminnanjohtajan palkkakulut ja kunnallismaksut. Enemmän aikaa jäisi perustyön tekemiseen. Perusrahoituskysymys oli niinä vuosina jokaisen valtuuston kokouksen asialistalla. Neuvotteluista huolimatta kaikkien perustajäsenten kanssa todettiin, etteivät julkisoikeudelliset yliopistot voi säännöksistä johtuen osallistua yliopistokeskuksen rahoitukseen. Keskuksen yhden perustamisen alkuunpanijan Toivo Maimetsan mukaan oli teko vain hyvän tahdon ilmaus. Saarenmaan maakuntahallitus ei voinut tukea suoraan yliopistokeskusta, mutta se auttoi taloudellisesti Saarenmaan Tiedeviikon toteuttamista.

Vuonna 2003 voitti yliopistokeskus ÜKS Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK):n toimesta ilmoitetun kilpailun Saaren maakunnan ympäristötietoisuuden ohjelman koordinaattorin löytämiseksi. Sen mukana

tuli konkreettinen toiminta-alue. Alettiin laatimaan Saaren maakunnan ympäristötietoisuuden ohjelmaa. Muodostettiin työryhmä kolme kertaa vuodessa toimivan ympäristötietoisuuden projektikilpailun anomusten tarkastamiseksi ja arvioimiseksi. Työryhmän johtajaksi tuli yliopistokeskuksen johtaja.

Valmistuneessa tulevaisuudensuunnitelmassa vuosille 2003-2005 tarkistettiin säätiön sen hetkinen tilanne, selvitettiin ongelmat, määriteltiin toiminta-alueet, asetettiin tavoitteet ja laadittiin kehitysstrategiat. Ongelmina todettiin palkallisen työvoiman ja rahoituslähteiden puuttuminen, jäsenyliopistojen yksiviivaiset linjat maakunnassa (Tarton yliopiston oma edustus, Tallinnan teknillisen yliopiston kolledž, lisäksi suorat yhteydet eri koulutusfirmojen kanssa), osapuolten (maakunta ja yliopistot) vähäinen kiinnostus yliopistokeskukseen yhteyksien luojana. Yliopistokeskuksen päälinjaksi toiminta-alueeksi tuli luonto- ja ympäristökoulutuksen edistäminen ja ympäristötietoisuuden laajentaminen koulutus- ja kehittämissuunnitelmiin Saarenmaalla. Perusesimerkki: yliopistokeskus yhteyksien luojana jäsenyliopistojen ja Saaren maakunnan tulevan hyödyllisen yhteistyön toteuttajana. Määriteltiin yliopistojen, maakunnan ja yliopistokeskuksen kiinnostukset ja suunniteltiin toimenpiteet eri tavoitteiden toteuttamiseksi. Yhtenä oleellisenä tehtävänä esitettiin perustajayliopistojen perusrahoituksesta sopimista. Se käännteentekevä päätös syntyi yli kahden vuoden mittaisen selvitystyön tuloksena vuoden 2003 joulukuun 17. päivän valtuuston kokouksessa, jossa päästiin ensimmäisen kerran Yliopistokeskuksen historiassa sopimukseen jäsenyliopistojen puoleisesta perusrahoituksesta ja se täsmennettiin kokouspöytäkirjaan. Yliopistojen panos muodostui 170 000 Viron kruunuksi ja se päätettiin määrätä kolmeksi vuodeksi.

Syyskuun 28. päivänä vuonna 2004 teki johtaja Kari Hyppönen valtuuston kokouksessa ehdotuksen yhdistää Tallinnan teknillisen yliopiston kolledžin ja yliopistokeskuksen johtajan virat. Kolledžin johtajasta Anne Keerbergistä tuli myös yliopistokeskuksen johtaja noin 20 % työajalla. Aare Martinsonista tuli toiminnanjohtaja ja hänen kanssaan tehtiin työsopimus.

Valtuuston mielestä yliopistokeskuksen olisi pitänyt olla aloitteellisempi ja laatia toiminnan edelleenkehittämiseksi sekä rahoituskysymysten helpottamiseksi itse suuria projekteja. Vuoden 2002 alussa laati yliopistokeskus yhdessä yhteistyökumppaneiden Lūmandan, Kārlan ja Kihelkunnan kuntien kanssa ohjelmaan Phare Access 2000 projektin "Yliopistokeskus ja sen rooli Länsi-Saarenmaan sosiaalitaloudellisessa kehityksessä ja ympäristönsuojelussa." Erikoisosajina osallistuivat kaikki jäsenyliopistojen tiedemiehet. Projekti ei saanut rahoitusta oletettavasti yliopistokeskuksen vähäisen hallinnollisen kykenemättömyyden johdosta. Palkattuja työntekijöitä ei ollut. Ilmeni, että yliopistokeskus ei voi toteuttaa suurprojekteja.

Jatkettiin Saarenmaan tiedeviikon toteuttamistraditiota. 2002-2003 teemana oli "Ihminen ja ympäristö". Tiedeviikon puitteissa järjestettiin lasten/nuorten ympäristökursseja, etevimpien luonnontiedeopiskelijoiden opintoretki Tarton tiedeyksiköihin ja yliopistoon. Toteutettiin ympäristöteemainen konferenssi "Muuttuva ilmasto" Yhteistyössä AHHA -keskuksen kanssa järjestettiin planetaarioesityksiä maakunnassa ja suklaatehdas Kalevin erittäin ajankohtaiseksi osoittautunut suklaalaboratorio, joiden käytännön työtuvat kestivät kaksi viikkoa. Vuoden 2005 tiedeviikon teemana oli GMO. Tällöin pidettiin temaattinen konferenssi, luennot kouluissa, näytettiin videofilmejä ja painettiin Saarenmaan peruskoulujen oppilaille ongelmajätteisiin tutustuttava työvihko. Yliopistojen infopäivät jatkuivat maakunnassa lukiodien ylempien luokkien oppilaille.

Yritys toteuttaa Saarenmaalle kesäyliopisto teemalla "Saarenmaan luonto- ja kulttuurihistoria läpi kivien" ei onnistunut. Kesäyliopiston järjestämisen idea oli valtuustossa jatkuvasti esillä. Toteutumattomuuden perusteena oli vaatimaton osallistumisesta kiinnostuneiden määrä. Perusteena kalleus, sillä projektitukea ei saatu.

Erosin Yliopistokeskuksen toiminnanjohtajan paikalta omasta pyynnöstäni vuonna 2005 terveydellisten ongelmien johdosta, mitkä johtuivat kahden työn suuresta kuormituksesta ja jännittyneisyydestä. Minulla on hyvä mieli, että voin antaa oman panokseni säätiön rahatalouden tilanteen parantamiseksi jäsenyliopistojen puoleisen perusrahoituksen toteutumiseksi ja yliopistokeskuksen toiminta-alueiden konkreettisuudeksi. Oli mahtava, työn täyttämä, opettavainen ja valtavasti kokemuksia antava aika.

Johtajana 2007-2008

Saarenmaan yliopistokeskuksessa työskentelemäni aika on ollut minulle tähän astisista nopeimmin kulunut vuosi. Tämä siksi, että valmisteilla oli paljon projekteja yhdelle pienelle organisaatiolle. Onneksi yliopistokeskuksella oli paljon apulaisia meidän sidosryhmäorganisaatioista ja kun tilanne tuntui kovin raskaalta, Kari Hyppönen osasi ruiskuttaa optimismia – löytäen mahdollisuuksia siellä, jossa minä näin vain ongelmia. Niin projektien hankkimisessa kuin niitä työstettäessä oli yliopistokeskuksen korvaamattomana kumppanina Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Kiitos sen organisaation korkealle maineelle projektien toteuttamisessa, myös meidän Yliopistokeskuksella oli projekteja, joita ilman niin vahvaa ja kunnioitettua partneria meillä ei olisi ollut.

Kiitos Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen oli meillä vuosina 2007-2008 kolme rajat ylittävää projektia. Laajassa tehtävälissassa oli *ASAP (EU BSR Interreg IIB project on efficient administrative structures as prerequisites for successful economic and social development of rural areas in demographic transition)* -projekti, jonka minulle antoivat tehtäväksi Terje Volke ja Anne Keerberg. He auttoivat minua kaikin puolin toteuttamaan tämän projektin. ASAP:in aikana tuki yliopistokeskusta niin tekemisen kuin ideoidenkin osalta työryhmäämme koordinaattori Ari Koski. Projekti oli erittäin tarpeellinen tuona aikana, mutta liittyen taloustilanteen muutoksiin tarpeellinen kehittämismielessä se on myös nyt. ASAP -projektin materiaaliin tutustumisesta voisi olla käyttöä jopa nykyisen koulu-uudistuksen toteuttajalle, vaikkakin projektin kärki oli paremminkin suunnattu erikoisopintoihin.

Majakat matkailutuotteena (EU Interreg IIIA project on the developing Finnish and Estonian lighthouses as tourism products) –projektin toteuttamisessa oli suurena tukena projektikoordinaattori Antti Karlin. Siitä projektista on mahdollista saada hyötyä aina tähän päivään asti matkailu- ja ravintolayrityksillä, sillä edellytyksellä, että liitetään oma toiminta majakoiden ja ranta-alueiden kanssa suurempien nähtävyyksi-en ketjuun.

Varsinais-Suomen ja Saarenmaan maakuntakorkeakouluverkosto (EU Interreg IIIA project on elaborating the prerequisites for a university–region covering southwest Finland and Saaremaa) oli projekti, jonka aikana kartoitettiin alueiden tarpeet Varsinais-Suomessa ja Saarenmaalla sekä yliopistojen mahdollisuudet ratkaista niitä tarpeita. Projektin työryhmässä olivat lisäksi Ari Koski, Anna Hirsikoski ja Antti Karlin, jotka toivat aina tuoreita ideoita. Tähän projektiin liittyen ja oman diplomityönsä raameissa sai tarpeita tutkia myös Melen Toomsalu Tallinnan teknillisen yliopiston Tallinna Kolledžista. Yliopistojen kiinnostusta ja yhteistyövalmiutta tutki täydentävästi Audentese Ülikooli bakalaureuse -työn puitteissa Triin Huik. Projektin aikana valmistui myös Yliopistokeskuksen kehittämisstrategia.

Edellämainittujen kansainvälisten projektien lisäksi yliopistokeskus osallistui jatkuvasti 2007-2008 Keskonnainvesteeringute Keskuse (KIK) ympäristötietoisuuden projektien arvioijana ja toteutti jokavuotista Saarenmaan tiedeviikkoja lukion nuorten keskuudessa, näiden projektien toteuttamisen toteuttajina tulee ennen kaikkea kiittää Riia Nelistä ja Anne Teigamäkeä.

Yliopistokeskuksessa työskentely antoi minulle hyvän yhteistyökokemuksen, lisäksi projekteihin osallistuminen auttoi oppimaan ideoiden kehittämistä, sillä kaiken aikaa projekteissa vallitsi kritiikkivapaa ilmapiiri ja kritiikin asemesta täydennettiin epäkypsiä ideoita.

Olev Tõru

19.9.1997 allekirjoitettiin Saarenmaa Yliopistokeskus – säätiön perustamiskirja. Kuvassa vasemmalta Tallinnan kasvatusyliopiston rehtori Mait Arvisto, Turun yliopiston hallintopäällikkö Kari Hyppönen ja rehtori Keijo Virtanen, Tarton yliopiston vararehtori Toivo Maimets, Viron maatalousyliopiston rehtori Hardi Tullus ja Tallinnan teknillisen yliopiston vararehtori Tiit Kaps.

Arvisto, Hyppönen ja Virtanen allekirjoittamassa perustamissopimusta.

Yliopistokeskuksen toimisto oli vuosina 1997 – 2003 Kuursalin toisessa kerroksessa. Naapurihuoneessa oli yhteistyötahon Euromajan toimisto.

Erik Keerberg työskenteli vuosina 1993 – 1997 Turun yliopiston Saarenmaan toimistossa ja oli vuosina 1997 – 2001 yliopistokeskuksen johtajana.

Mari Reitalu (oikealla) esittelemässä vuonna 1998. Suomen matkailuyrittäjille harvinaista Saarenmaan laukkua (maailman ainoa kasvupaikka). Arda Raiss (keskellä) oli tulkkina.

Saarelainen Arnold Rүүitel ja Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen tuolloinen johtaja Martti Julkunen seminaarissa Kuussaareissa 19.5.1999.

Saarelaiset ja hiidenmaalaiset majakkahankkeen Suomen opintomatalla Bengtskärin majakan juurella 2007.

9.6.2010 asetettiin yliopistokeskuksen pihalle marjakuusen eteen muistolaatta, mikä juhlistaa kolmen suomalaisen yliopiston 18.8.2004 istuttamaa "Open University Tree"-puuta. Kuvassa Antti Karlin ja Maie Meius.

*Quadruple
-hankkeen
opintomatalla
Hiidenmaan
Merekaubamajassa
2011.*

*Tartn Yliopiston
tiedeteatterin
esitys Kihelkonn
koulussa
30.11.2011.*

Turun Yliopistosäätiön vastaanotto yliopistokeskuksen pihalla entisille ja nykyisille luottamushenkilöilleen heinäkuussa 2011 Itämeren Historia -seminaarin yhteydessä.

Devepark –hankkeen osanottajat tutustumassa Pidulan kartanon puistoon kesäkuussa 2011.

Tarton Yliopiston kansainvälisen kesäyliopiston osanottajat Abruukan saarella 2008.

Tallinnan yliopiston sosiaalityön maisteritöiden esittely Kuressaaressa 25.05.2012. 1. rivi: Maret Martinson, professori Airi Värnik, professori Taimi Tulva, cum laude –asteen opiskelija Marju Löbus, Eda Pöld ja Mare Kirr. Takarivi: Veronika Allas, Juta Levin, Tallinnan yliopiston sosiaalityön instituutin johtaja Lauri Leppik ja maisterikoulutuksen ”maalletuaja” Maie Meius.

*Ikäntyvien yliopiston
opiskelijat menossa
Kuussaaren
Kuursaliin
loppujuhlaan
12.04.2012.*

*Tarton yliopiston
ikäntyvien yliopiston
loppujuhlassa
12.4.2012 yhteisen
sateenvarjon alla
Tarton yliopiston
Pärnun collegen
ohjelmajohtaja Mari
Suurväli ja Maie
Meius.*

Työni yliopistokeskuksessa

Viisi vuotta sitten vietettiin Saaarenmaan yliopistokeskuksen 10 -vuotissyntymäpäivää konferenssin merkeissä, jossa oli myös minulla esitys yliopistojen roolista Saarenmaalla. Silloin en osannut aavistaa, että minun pitää osaltani huolehtia seuraavan juhlapäivän, 15-vuotis syntymäpäivän vietosta saman yhteisön johtajana.

Tammikuun 23. päivänä 2008 soitti minulle Antti Karlin ja teki yllättävän ehdotuksen tulla töihin yliopistokeskukseen. Silloinen koordinaattori Riia Nelis oli irtisanoutunut ja siirtyi Tallinnan teknillisen yliopiston kolledziin. Yliopistokeskuksen työ ei sujunut odotetulla tavalla, ongelmia nähtiin lähinnä siinä, että työ on liian monimuotoinen – muiden sisällöllisten tehtävien lisäksi piti yliopistokeskuksen huolehtia myös kiinteistön huoltoon liittyvistä ongelmista. Tarton yliopiston silloinen vararehtori Birute Klaas oli laatinut valtuuston esimiehelle murheellisen sävyisen kirjeen, johon yhtyivät muiden perustajayliopistojen edustajat. Perustajayliopistot odottivat yliopistokeskukselta tuloksellisempaa työtä ja olivat valmiit odottamaan vuoden loppuun päätäkseen, jatketaanko ja kuinka yhteistyötä. Mutta siitä sain tietää vasta myöhemmin. Talo ja siinä avautuvat mahdollisuudet erilaisten tapahtumien järjestämiseksi eivät olleet minun mielestäni haitta, vaan mahdollisuus yliopistokeskuksen toiminnan kehittämiseksi.

Oman silloisen työni kautta olimme olleet kanssakäymisissä yliopistokeskuksen kanssa, tehneet myös jossakin määrin yhteistyötä, mutta kovin selvillä yliopistokeskuksen työstä minä en ollut. Koska minun elämässäni yksikymmenvuotinen etappi koulutushallinnossa oli juuri päättynyt, otin tarjouksen vastaan. Helmikuussa allekirjoitin sopimuksen, jonka perusteella aloitin työt 1. maaliskuuta 2008 – 31. joulukuuta 2008 koordinaattorina (puolipäivätyö). Saman vuoden 1.4.-31.5. minut määrättiin johtajan sijaiseksi.

Kesäkuussa pidetyssä valtuuston kokouksessa annoin tilannekatsauksen yliopistokeskuksen vuoden 2008 toimintasuunnitelmasta ja suunnitelluista tapahtumien menoista-tuloista. Informaatio merkittiin tiedoksi ja minut valittiin yliopistokeskuksen hallituksen jäseneksi. Samana vuonna pidettiin myös kolmas valtuuston kokous, työjärjestyksessä oli yhdeksän kohtaa. Valtuusto sai katsauksen vuoden 2008 siihenaastisesta toiminnasta ja talousarvion toteutumisesta, esiteltiin toimintasuunnitelma vuodelle 2009, keskusteltiin sääntöihin liittyvistä asioista. Valtuuston jäsenet totesivat, että yliopistokeskuksen vuoden 2008 toiminta oli positiivista ja suunnitellun mukaista. Minun kanssani päätettiin tehdä hallituksen jäsen sopimus kolmeksi vuodeksi ja koordinaattorin työ sopimus määräajaksi. Nimittämisestäni alkaen sai yliopistokeskus ensimmäisen kerran johtajan, joka työskenteli siinä virassa perustyössä täysipäiväisesti. Se oli suuri muutos. Alku ei ollut helppo, erilaista informaatiota oli aika paljon, sen kanssa piti suunnistaa ja tulla toimeen. Mapit, avaimet, talo... Entiset työntekijät, johtaja Anne Keerberg ja koordinaattori Riia Nelis auttoivat pääsemään tilanteesta selville ja siitä olen heille erittäin kiitollinen.

Yliopistokeskuksen taloudellinen tilanne oli vuoden 2008 alussa murheellinen rahavarojen puuttumisen johdosta, taloudellinen toiminta niukimmillaan aikana, jolloin lankesivat kolmen vuonna 2007 päättyneen projektin loppumaksut. Kyseiset EU-rahast tulivat kuitenkin palautuksina myöhemmin. Sen vuoksi oli oleellisen tärkeää ryhtyä toteuttamaan erilaisia koulutukseen liittyviä palveluja perustajayliopistojen tarkoituksenmukaisten määrärahojen tienaamiseksi.

Vuonna 2008 sain tehtävän, joka oli jo jonkin aikaa ollut ratkaisematta: sääntöjen uudistaminen. Se ei ollut helppo. Uusista säännöistä käytiin kiivas keskustelu, koska perustajayliopistojen juristit ottivat tehtävänsä erittäin perusteellisesti. Kun oli jo laadittu sääntöluonnos, joka oli valtuuston jäsenten puolelta hyväksytty, tuli taas uusi ehdotus ja piti lähteä uudelle neuvottelukierrokselle. Kuitenkin säännöt onnistuttiin

vahvistamaan huhtikuussa 2009. Koska Tallinnan teknillinen yliopisto päätti lopettaa perustajaoikeutensa 27.8.2009 alkaen, piti sääntöihin tehdä muutos.

Jo edellä mainittu Aare Martinson huomasi, että yliopistokeskuksen toiminta on monimuotoista. Todella, viraston ainoana kokopäiväisenä työntekijänä on työskenneltävä seuraavien tehtävien kanssa, joiden luettelo ei ole täydellinen: hallituksen ja valtuuston kokousten valmistelu ja järjestäminen, varsinaisen työn suunnittelu ja toteuttaminen, kirjanpidon järjestäminen, vuosikertomuksen laatiminen ja esittäminen hallitukselle, projektien kirjoittaminen ja toteuttaminen, koulutustarpeiden selvittäminen, koulutusten valmistelu ja järjestäminen, tiedonvaihto yliopistoilta maakuntaan ja päin vastoin, yleinen tiedottaminen yliopistokeskuksen erilaisista tapahtumista, Pargi 5 kiinteistön huolto jne. jne.

Kun tulin yliopistokeskukseen työhön, antoi valtuuston esimies Kari Hyppönen ohjeen: Parginkadun talossa pitää olla elämää. Tänään voin vahvistaa, että joka päivä on talossa enemmän elämää. Seuraavassa yritän valottaa lukijalle, mitä on elämä yliopistokeskuksessa.

Saarenmaan yliopistokeskus järjestää yhdessä perustajayliopistojensa kanssa vuodesta 1999 alkaen perinteistä *Saarenmaan Tiedeviikkoa*, joka on pääasiassa koulunuorille suunnattu tapahtumien sarja tavoitteena. Se tavoitteena on herättää oppilaisissa ja laajemmassa julkisuudessa kiinnostusta erilaisia tiedesuuntia kohtaan. Sen raameissa on toiminut esimerkiksi Tarton yliopiston tiedeteatterin esitys maakunnan kouluissa. Vuonna 2011 vierailtiin yhdeksässä koulussa, esityksiin osallistui yhteensä 773 oppilasta. Viron maakorkeakoulusta tulivat nuoret tohtorit seitsemän työntekijän kanssa, jotka kävivät kahdeksassa koulussa (katsojina yli 545 oppilasta), Tallinnan yliopiston professori Kaja Tampere piti luentoja kolmessa koulussa niin oppilaille, opettajille kuin lasten vanhemmille, yhteensä niihin osallistui 183 henkilöä. Palaute kouluista oli erittäin positiivinen. Oleellista meidän oppilaille on mahdollisuus osallistua Tarton yliopiston tiedekunnan toimesta järjestettäviin matematiikan, kemian, fysiikan ja kielitieteellisiin kilpailuihin täällä paikan päällä. Saarelaisten vuoksi on erittäin oleellista, että Tarton yliopiston avoimeen yliopistoon pääsemiseksi on jo vuosia voinut jättää hakemukset täällä paikan päällä yliopistokeskuksessa.

Entisten opiskelijoiden toiminnassa jatkaa yliopistokeskus jo vakiintunutta formaattia: järjestää pari kertaa vuodessa luentotapaamisia Kuressaaren ammattikoulu Kassin ravintolan miellyttävässä ympäristössä, kuunnellen jonkun useimmiten yliopiston opettajan esittämää uutta ja mielenkiintoista aihetta, nauttien kevyttä iltapalaa, keskustellen keskenään. Teemasta ja siihen liittyvästä mielenkiinnosta riippuen osallistuu tapahtumaan 20 - 40 henkilöä. Lisäksi järjestämme vuodessa vähintään yhden matkan johonkin kuntaan tutustuaksemme sen nähtävyyksiin ja tapahtumiin, tavoitteemme on temmata mukaan entisten oppilaiden verkostoon paikkakunnalla asuvia eri yliopistojen entisiä oppilaita. Tänä kesänä toteutettiin opintomatka Kärnan kuntaan, omaan hallintoalaansa tutustutti kunnanjohtaja Villi Pihl. Matkoihin ottaa osaa pikkubussillinen ihmisiä, joka vuosi vähän enemmän. Opintomatkan järjestelykuluihin on ottanut osaa Paikallisen Oma-aloitteisuuden Ohjelma, projektkirjoittamisessa tukee yliopistojen entisten oppilaiden seura saarilla, jonka vetäjä on Kaia Eelma.

Täydennyskoulutus ja maisteriohjelmat

On oleellista ottaa mukaan yliopistojen akateemista potentiaalia aikuisten elinikäisessä oppimisessa. Yliopistojen puolelta tarjottavien täydennyskoulutusten "maalle tuominen" on ollut yksi yliopistokeskuksen olennaisesta toiminnasta. Koulutuksen pääasiallinen kohderyhmä on lastentarhojen ja koulujen opettajat. Hyvin on otettu vastaan Tallinnan yliopiston pitkät kurssit "*Sivistyksellisten erilaisten arvioiminen koulun opetusprosessissa*" ja "*Sosiaalikasvatusopillinen pätevyys työssä lasten ja nuorten kanssa*", joiden viimeiset tentit ovat vuonna 2013. Paikalle on onnistuttu tuomaan myös Tallinnan yliopiston sovelletun sosiaalityön maisterikoulutus vuosille 2009-2011, johon otti osaa 17 opiskelijaa. Tähän mennessä heistä on

12 suorittanut koulutuksen loppuun, vielä tulee tukea kannustaa loputkin saamaan opintonsa loppuun. Tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomiota siihen, että joskus on helpompi tukea ja auttaa ratkaisemaan opetuksessa tulleita ongelmia, kun on niin sanottu yliopiston ulkopuolinen henkilö. Yliopistokeskus auttoi osaltaan myös siinä, että Tarton yliopiston taloustiedekunnan *Liikkeenjohtamisen maisteriopintojen markkinoinnin ja johtamisen opinto*-ohjelman opetus 2010-2012 tuotiin Saarenmaalle.

Ympäristötietoisuuden ohjelman koordinointi päättyi KIK:n päätöksellä vuodesta 2010 alkaen, mutta ympäristöivistyksellisen koulutuksen järjestäminen on yliopistokeskuksen yksi tärkeimmistä teemoista. Oleellisemmat niistä: *“Ympärivuotisesta luonnossa. Opetussuunnitelman mukainen täydennyskoulutus Saarenmaan lastentarha- ja ala-astetyöntekijöille”* (toteuttaja Hyväntekeväisyysyhdistys HARED, peruskouluttajat Sirje ja Georg Aher) toteutettiin ensimmäisen kerran 2009 - 2010 ja siihen osallistui 28 opettajaa. Toisen kerran samanlainen koulutus toteutettiin 2011 - 2012, osallistui 21 henkilöä ja palaute oli valtaosin erittäin positiivinen. Parhaillaan toimivat koulutukset projektin *Luontomatkailun täydennyskoulutus Saarenmaan turismin edistäjille* (2012-2013) raameissa, opettajina on siihen saatu paikkakunnalla asuvat yliopistojen entiset opiskelijat ja muut hyvät asiantuntijat, yhteistyö Viron Maayliopiston kanssa.

Kansainväliset projektit. Vuonna 2009 alkaen otettiin osaa kahteen kansainväliseen projektiin: *DEVE-PARK*:ssa (yhdessä Turun yliopiston ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa) ja *Quadruple Helix* (yhdessä Norrtäljen, Euromajan ja yhteistyökumppaneiden kanssa). Quadruple -projekti loppui vuonna 2011, Devepark -hankkeen loppuraportti on työn alla.

Tarton yliopiston ikääntyvienn yliopisto-ohjelma aloitettiin Kuussaaressa 13 lokakuuta 2011. Aloituseruonnon piti Tarton yliopiston matemaattisen tilastotieteen professori Tõnu Kollo teemalla *“Saarenmaan kirjailijoista ja heidän kirjoistaan”*. Lisäksi lehtorilla oli valmiina 16 -sivuinen materiaali Saarenmaan kirjoittajien elämänerroista. Yhteensä oli syyslukukauden ohjelmassa viisi luentoa erilaisilla teemoilla. Edellä mainittujen lisäksi keskusteltiin ihosoluista, saarelaisten antropologiasta ja siihen liittyvistä tutkimuksista, arvokkaista yrittäjyyksistä, onnen kaavasta. Opetuksen toteuttivat Tarton yliopiston professorit, tiedemiehet, oman alansa specialistit, jotka ovat tavalla tai toisella sidoksissa Saarenmaahan, Saarenmaalta kotoisin olevat opettajat, Saarenmaan kanssa sidoksissa olevat niin sanotut kesäsaarenmaalaiset, paikkakunnalla asuvat Tarton yliopiston entiset oppilaat – Andres Piirsoo, Leiu Heapost, Made Torokoff ja Karmel Tall.

Tarton yliopiston ikääntyvien yliopiston Kuussaaren opintoryhmän 2011-2012 opintovuoden kevätlukukauden ohjelmassa oli seitsemän luentoa. Lukukauden aloitusluennon teemalla *“Kalat Saarenmaan vesissä”* piti kalatieteilijä, Saarenmaan yhteislukion opettaja Mart Mölder. Kevätlukukaudella oli mahdollisuus kuulla luentoja vielä seuraavista teemoista: *“Meidän elinikämmen valinnat ja mahdollisuudet”* (opettaja, Saarenmaalta kotoisin oleva lääkäri Tiiu Aro), *“Perintäoikeus”* (opettaja notaari Marika Leis), *“Maasta alkaa elämä, maassa on elämä”* (opettaja Maataloustutkimuskeskus Mullaseiren toimiston johtaja Priit Penu), *“Aarniopuiden hengenelämästä”* (metsätalousinsinööri, Saaren maakuntahallituksen neuvos Leo Filippov), *“Suomi, kaukainen vai läheinen”* (Kirjailija ja kääntäjä, Suomen instituutin työntekijä Maimu Berg), *“Astuen arvokkaasti elämän läpi”* (käytöskulttuurin ja etiketinopettaja Maaja Kallast). Kevätlukukausi päättyi huhtikuussa teemaan *“Kuussaaren 150-vuotinen puisto”* (Kuussaaren kaupungin puistospecialisti Katrin Reinhold).

Julkisuus vastaanotti ikääntyvien yliopiston ohjelman erittäin hyvin: järjestäjät odottivat 25 kuulijaa, mutta iloisena yllätyksenä heitä tuli neljä kertaa enemmän. Luennoille osallistui 99 henkilöä Saaren maakunnasta, kaukaisemmat tulijat olivat Muhusta, Metskülasta, Kustjalasta, Tornimäeltä, Orissaaresta, Valjalasta, Pihtlasta, Kärlalta, Sõmeralta ja Torgusta. Enemmistö oppilaista oli Kuussaaresta, naisia enemmän kuin miehiä, vanhin oppilas oli 86-vuotias. Ikääntyvien yliopiston kohderyhmänä olivat oppimishaluiset iältään 50 ja yli. Osallistumisen edellytyksenä ei ole korkeakoulutus, vaan kiinnostus tiedonsaantiin ja itsensä

kehittämiseen. Aktiivinen kuulija, joka osallistuu 75%:lle luennoista, saa Tarton yliopiston todistuksen.

Ikääntyvien yliopiston ohjelman aloitti Tarton yliopiston Pärnun college kolme vuotta sitten, seuraavina vuosina aloittivat ohjelman Tartto ja Tallinna. Arvokkaiden yliopiston Kuressaaressa käynnisti Saarenmaan yliopistokeskus yhteistyössä Tarton yliopiston Pärnun collegen ja elinikäisen oppimiskeskuksen kanssa.

Tarton yliopiston ikääntyvien yliopisto ei tullut Kuressaareen yhdessä yössä, vaan on sitkeän järjestelmällisen työn tulos. Sen hankkeen historia ulottuu vuoteen 2010, jolloin kaksi aktiivista Kuressaaren asukasta kävi Pärnussa tarkemmin tutkimassa, kuinka ikääntyneiden yliopisto toimii. Siitä tihkui tietoa mediaan ja kiinnostuneet kansalaiset kääntyivät yliopistokeskuksen puoleen jo elokuussa 2010 ehdotuksenaan tuoda ikääntyvien yliopisto tänne paikan päälle. Saman vuoden elokuussa kutsuimme yhdessä aloiteryhmän kanssa Kuressaareen Tartun yliopiston Pärnun collegen ikääntyvien yliopiston projektipäällikön Mari Suurväljan, joka pitkään ja perusteellisesti kirjoitti työstään ikääntyvien yliopiston toiminnan ylläpitämisestä. Saadun katsauksen perusteella aloitettiin oman ohjelman valmistelut, jotka päättyivät vuoden kuluttua pidettyyn aloitusluentoon.

Olen varma, että ikääntyvien yliopiston luentojen järjestäminen oli ja on erittäin oleellinen Saaren maakunnan asukkaille, sen aloittaminen oli täällä kovin odotettu. Tänä oppivuonna aloitettavaan uuteen ohjelmaan on ilmoittautunut jo liki puolitoistasataa niin maaseudulta kui Kuressaaresta. Aloitusluennon piti 11. lokakuuta Viire Sepp, Tarton yliopiston tiedekunnan rehtori teemasta "Elinikäinen lahjakkuus". Vielä luennoivat Tarton yliopiston professori Heidi-Ingrid Maaroo. Tarton yliopiston entinen oppilas kemisti Anne Teigamägi, Kuressaaren notaari Marika Leis ja Ivar Raav Swedbankista. Valmistelutyö tämän opintovuoden kevätlukukauden ohjelman laatimiseksi on tehty ja Saarenmaan ikääntyville ovat luvanneet tulla esiintymään Reet Linna, Kaja Tampere, Maaja Kallast, Lembit Uustulnud, Tambes Kikas ja muut.

Kokosin ikääntyvien yliopiston ohjelmat, tukeutuen tämänhetkiseen sosiaaliseen pääomaan ja luoden uutta. Luennot tapahtuvat Kuressaaren aikuislukion salissa, joka sijaitsee linja-autoaseman lähellä ja jossa on riittävästi tilaa näin suurelle määrälle kuulijoita. Projektia tukevat paikallinen oma-aloiteohjelma, Kuressaaren kaupunginhallitus ja Kuressaaren Aikuislukio. Osanottajilla on myös omakustannusosuus luentohintojen mukaisesti.

Lopuksi kiitoksen sanat niille monille mukanaolleille päättäjille ja kiitos niille, joille sain mahdollisuuden kehittää Saarenmaan yliopistokeskusta, tämän kautta panostaa Saaren maakunnan suurimpaan arvoon luonnon helmassa, ihmisiin.

Maie Meius
Saarenmaan yliopistokeskuksen johtaja

Turun Yliopistosäätiö on toiminut nykymuotoisena vuodesta 1974, jolloin Turun yliopisto valtiollistettiin. Yksityisen yliopiston lahjoitusvaroista saatiin peruspääoma Turun yliopiston toimintaa tukevalle säätiölle. Turun Yliopistosäätiön toiminnan tarkoituksena on edistää ja tukea Turun yliopiston toimintaa. Säätiön tärkein toimintamuoto on säätiön rahastot, joiden tuotoista säätiö jakaa vuosittain apurahoja noin miljoonalla eurolla. Lisäksi Turun Yliopistosäätiö omistaa useita kulttuurikohteita, joiden toiminnan ja ylläpidon kautta toteutetaan myös säätiön perustarkoitusta eli edistetään Turun yliopiston tarkoituserien saavuttamista. Turun Yliopistosäätiön toimielimiä ovat valtuuskunta ja hallitus. Niissä ovat mukana Turun yliopiston, Turun kaupungin, Turun Suomalaisen Yliopistoseuran, elinkeino- ja yhteiskunnallisen elämän edustajat.

Tuki apu- ja määrärahoina Turun yliopistolle on vuosittain noin 1,3 M€.

Turun Yliopistosäätiö Saarenmaalla

Turun Yliopistosäätiön hallitus tekee vuosittain syyskuussa suunnittelukokousmatkan. Kohde on yleensä sellainen, jossa Turun yliopistolla on toimintaa ja jossa voidaan viikonlopun aikana keskittyä tekemään tulevan toimintavuoden linjauksia. Vuonna 1997 matka suuntautui ensimmäistä kertaa maan rajojen ulkopuolelle Saarenmaan pääkaupunkiin Kuussaareen. Kokousasioiden ohella tutustuimme Turun yliopiston aloitteesta syntyneeseen Saarenmaan yliopistokeskuksen toimintaan. Sen säädekirja oli määrä allekirjoittaa paria viikkoa myöhemmin. Suunnittelukokouksen pidimme Kuursaalissa ja vierailimme saman rakennuksen yläkerran toimistohuoneissa, josta käsin Saarenmaan yliopistokeskus toimi. Oppaamme Bruno Pao valotti erinomaisella tavalla Saarenmaan ja Viron historiaa.

Ehkä tuon kokousmatkan positiiviset muistot olivat omiaan helpottamaan säätiön hallituksen samaan aikaan käynnistämää ensimmäistä kiinteistöuhanketta Viroon. Säätiölle oli tarjottu Tartosta arkkitehti Alvar Aallon suunnittelemaa taloa, joka sijaisi Tarton keskustan välittömässä tuntumassa. Rakennus oli heikkokuntoinen, mikä edellytti mittavaa ja kallista peruskorjausta. Seuraavina vuosina Tartto ja Viro olivatkin jokaisessa säätiön hallituksen kokouksessa esillä ja tämän kirjoittajan, säätiön asiamiehen, merkittävä ja antoisa työkenttä. Kun Turun ja Tarton yliopistojen Granö-yhteistyökeskukseksi vihitty Villa Tammekann valmistui ja oli palkittu Europa Nostra –mitalilla, säätiöllä oli valmius jatkaa Turun yliopiston tarkoituserien tukemista Viron maaperällä.

Erään keväisen Tarton matkan yhteyteen vuonna 2001 säätiön edustajat järjestivät itsensä Kuussaareen Saarenmaan yliopistokeskuksen toimitilakysymystä selvittämään. Säätiön tietoon oli saatettu, että keskuksen toiminnan kehittäminen edellytti toimitiloja, jossa voitaisiin järjestää pienimuotoisia seminaareja ja jossa olisi toimivat toimistotilat ja jossa voisi mahdollisesti myös yöpyä. Käynti maaherra Jüri Saaren luona lääninhallituksessa oli ratkaiseva. Viron valtiolla oli omistuksessa kiinteistö, josta he olivat valmiit luopumaan, mutta ei kenelle tahansa omistajalle, esimerkiksi yksityisille liikemiehille. Kävi ilmi, että talo, joka sijaisi puiston laidalla ja keskustan välittömässä läheisyydessä, oli kommunistijohtaja Viktor Kingisseppin perheen kotitalo ja siinä oli sijainnut saaren pääkaupungin Kingisepan (nimi vuosina 1952-1988) nimikkohenkilön museo ja erillisessä piharakennuksessa 1800-luvun lopun kaupunkiasukkaan museo. Ymmärsimme, että suomalainen tiedettä tukeva säätiö oli riittävän hajuton ja väritön taho uudeksi omistajaksi. Maan ja rakennuksen myyminen oli ilmeisesti herkkä asia ja kävi selväksi - säätiön pyrkimyksistä huolimatta - että kiinteistökauppa ei ollut mahdollinen, mutta pitkäaikaiseen vuokraukseen oli Viron valtion puolelta mahdollisuus. Rakennuksen kunto edellytti peruskorjausta. Säätiön toissijainen tavoite, pitkä vuokrasopimus, voitiin saavuttaa. Samalla sovittiin, että kauppaan palattaisiin muutaman vuoden kuluttua. Vuokrat kohde ei oikein sopinut säätiön sijoitusrakenteeseen. Rakennuksen peruskorjaus aloitettiin välittömästi ja yliopistokeskuksen uudet tilat otettiin käyttöön kesäksi 2003. Tilat luovutettiin Turun

yliopiston ja Saarenmaan yliopistokeskuksen hallintaan. Seminaari- ja toimistotilojen lisäksi keskuksen ja yliopistolaisten käyttöön rakennettiin neljä kahden hengen hotellihuoneen tasoista huonetta.

Suomalaiset ja virolaiset ovat yhtä mieltä siitä, että rakennus ilman saunaa on jollakin tapaa vajaa. Peruskorjauksen jälkeen tämä tilanne pyrittiin heti saamaan korjatuksi. Koska yliopistolta perittävää vuokraa ei haluttu nostaa, päätettiin kääntyä säätiötä lähellä olevien yritysten ja yhteisöjen puoleen. Näin saatiin kootuksi riittävä rahan määrä saunan rakentamiseksi pihan takaosassa sijaitsevaan piharakennukseen. Vuoden 2005 keväällä päästiinkin sitten tukijajoukon voimin viettämään saunan vihkiäisiä!

Kiinteistön hankkiminen säätiön omistukseen oli ollut alusta lähtien tavoitteena. Investoinnit toisen omaisuuden eivätkö koskaan ole toimiva ratkaisu. Oma omaisuutta pidetään paremmassa kunnossa. Säätiön rahastojärjestelmä myös edellytti omistuksen järjestämistä. Säätiö piti tätä asiaa vuosittain esillä ja vuonna 2009 asia saatiin päätökseen. Kaupunkiraja allekirjoitettiin Saarenmaan maaherran ja säätiön edustajien kesken Tallinnassa Suomen suurlähetystössä järjestetyssä tilaisuudessa elokuussa 2009.

Seuraavana vuonna olikin sitten taas uusien investointien aika. Aiemman vuokrasopimuksen piiriin ei kuulunut päärakennuksen siivessä ollut ns. talonmiehen asunto. Se oli jäänyt siitä syystä peruskorjaamatta ja nyt oli sen vuoro. Talonmiehen asunnon yläkerran huoneet yhdistettiin yläkerran muihin tiloihin ja niihin tehtiin majoitus- ja ryhmätyötilaksi muuntautuvat huoneet. Myös pihan sisäinen kaukolämpöverkko uusittiin. Rakennuksen energiatehokkuus parani huomattavasti.

Turun Yliopistosäätiöllä ei ole varsinaista kiinteistöorganisaatiota. Säätiön yhteyshenkilöinä rakennusasioissa Saarenmaalla on toiminut rakennusmestari Timo Kaira ja kunnossapitoasioissa vapaaehtoistyöntekijänä Antti Valtanen. Ilman heidän työpanostaan ei rakennuksen kehittäminen olisi ollut mahdollista. Säätiö on sijoitusyhteisö, jonka on saatava omaisuudelleen tuottoa, jota se voi jakaa määrärahoina Turun yliopiston tutkijoille. Saarenmaan yliopistokeskuksen kaltaisessa kohteessa on vaikea saada sijoitukselle hyvää tuottoa. Turun yliopisto on maksanut säätiölle rakennuksista vuokraa ja maksanut lämmityksen ja sähkön. Näin on saatu edes kohtuullinen tuotto. Turun yliopiston ja sen täydennyskoulutuskeskuksen asiana on ollut sitten järjestää yliopistokeskuksen asiat yhdessä muiden keskuksen osakkaiden kanssa. Keskeinen tuki yliopistokeskukselle on ollut myös se vapaaehtoistyö, jota menneenä kesänä kolmatta vuotta toimineet vapaaehtoiset kesätalkkarit ovat tehneet. He ovat vastanneet kesävieraiden vastaanotosta, perehdyttämisestä sekä eräistä rakennuksen kunnostustöistä. Tällaista vapaaehtoistyötä säätiö pyrkii muissakin kulttuurikohteissaan jatkossa edistämään. Mainittakoon, että myös säätiön toiminnasta vastaavat hallituksen jäsenet luovuttavat asiantuntemuksensa palkkiotta antaen näin merkittävän tuen Turun yliopistolle.

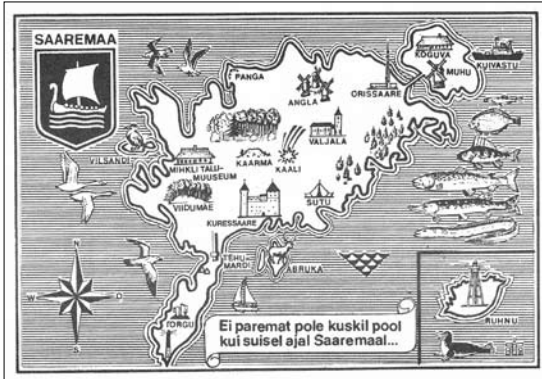
Säätiön entisille ja nykyisille luottamushenkilöille on nyt neljänä peräkkäisenä vuotena järjestetty Itämeren Historia –seminaari ja oopperamatka Saarenmaan oopperajuhlien aikaan heinäkuussa. Yhdessä Kuussaaren kaupungin kanssa järjestetty seminaari on joka vuosi tarjonnut foorumin tapaamisille ja Itämeren Historiaan liittyville aiheille. Alustajat ovat olleet korkeatasoisia ja tilaisuus on päättynyt paneelikeskusteluun. Vuonna 2012 maksuttomaan seminaariin osallistui jo noin 130 vierasta. Seminaari oli kaksikielinen. Järjestelytoimikuntaan ovat kuuluneet Urve Tiidus, Jarmo Virnavirta, Hannes Astok ja allekirjoittanut.

Vaikka Turun Yliopistosäätiön toiminnassa Saarenmaan yliopistokeskus ei ole keskiössä, se on säätiön luottamus- ja toimihenkilöiden piirissä aina ollut kohde, jonne matkustaminen ja jonka parissa työskentely on ollut mieluisaa. Ainoa haittapuoli on ollut pitkä matka ja nopean yhteyden puute. Ehkä olisi parempi, että nykyinen kiireinen elämänrytmi hidastuisi ja aikaa riittäisi tapaamisiin kauniissa Saarenmaan pääkaupungissa.

Säätiön asiamies Pekka Kanervisto

Ajatuksia Saarenmaan yliopistokeskuksen tulevaisuudesta

Saarenmaa on aina lumonnut minua. Suomalaisille Saarenmaa on tullut tutuksi Georg Otsin laulun kautta. Minulle henkilökohtaisesti saari on tärkeä siksi, että Saarenmaan historia ja erityisesti luonto eroavat Suomen vastaavista ja siksi saari kiehtoo. Tulin ensimmäistä kertaa Kuressaareen 26.5.1992 ja tutustuin johtamani kurssin kanssa Saarenmaan luontoon ja ympäristökysymyksiin. Ja nyt olen käynyt monta kertaa saarella ja tulen varmasti myös tulevaisuudessa.

VISITORS' CARD

for visiting Saaremaa from 26.5.1992 to 29.5.1992
dates

by Mr./Mrs./Miss ARTTO KARLIN
forename, surname

valid together with passport 2017660
number

The visitor has with him: children under 16 years a group of 15 persons

Host (est): Saare Maavalitus
name, initials (firm), organization

Visitors' card delivered by _____ seal _____ signature

•Saare Tr • 4 89 702 10000 AS

Kuva 1: Saarenmaan passi toukokuulta 1992

Kahdenkymmenen vuoden ajan olen seurannut Viron kehittymistä ja elänyt mukana tässä muutoksessa. Samalla olen koordinoinut Turun yliopiston yhteistyötä alussa Saarenmaan, myöhemmin Länsi-Viron ja lopulta koko Viron kanssa. Koettu aika on opettanut paljon. Ei ole olemassa saarta, missä ei olisi eri ryhmien välillä kinastelua. Mielestäni eri ryhmien pitäisi kuitenkin sietää enemmän toisiaan ja katsoa yhdessä tulevaisuuteen.

Alueellisen kehittämisen pitää nykyisin olla yliopistojen arkipäivää. Yliopistojen pitää täyttää yhteiskunnassa tärkeä roolinsa. Ja tätä saakin seurata jokapäiväisesti eri medioissa. Aikaisemmin yliopistot ovat eläneet omaa elämäänsä, mutta nyt ne ovat aloittaneet aktiivisen yhteistyön kuntien, eri järjestöjen, yritysten jne. kanssa.

Saarenmaan yliopistokeskus (SYK) on Itämeren piirissä harvinainen yksikkö. Jo se, että perustajia on kahdesta valtiosta ja toiseksi, että se on toiminut jopa 15 vuotta ja kolmanneksi se, että sillä on vielä paljon kehittämismahdollisuuksia. Kehittämissuunnat perustuvat keskuksen henkilöstöön ja jäsenyliopistoihin – kuinka paljon ne ovat valmiita panostamaan keskuksen kehittämistyöhön. Tärkeä roolinsa on myös keskuksen hallituksella ja neuvostolla.

Hallitus koostui aikaisemmin vain yhdestä henkilöstä, joka oli samalla myös johtaja. Vuonna 2008 esitettiin, että johtajan apuna pitää olla suurempi hallitus, johon kuuluvat taustaorganisaatioita edustavat henkilöt ja sen lisäksi edustaja Saarenmaan Kuntaliitosta. Hallituksessa henkilöt ovat vaihtuneet. Ja työtä on tehty oman perustyön ohella ilman korvauksia. Sama on ollut tilanne neuvoston osalta.

Ajatuksia on vuosien aikana ollut paljon ja keskuksen olemassaolon ajan on toteutettu kaksi suurempaa kehittämishanketta. Toisesta hankkeesta entinen johtaja Aare Martinson on kirjoittanut tässä kirjassa ja se oli vuonna 2000 toteutettu Phare Access –ohjelman hanke ”Saarenmaan yliopistokeskus ja sen rooli Länsi-Saarenmaan sosiaalilouden kehittämisessä ja ympäristönsuojelussa”. Hanke oli hyvä näyte, miten kootaan yliopistot mukaan paikallisen elämän kehittämiseen.

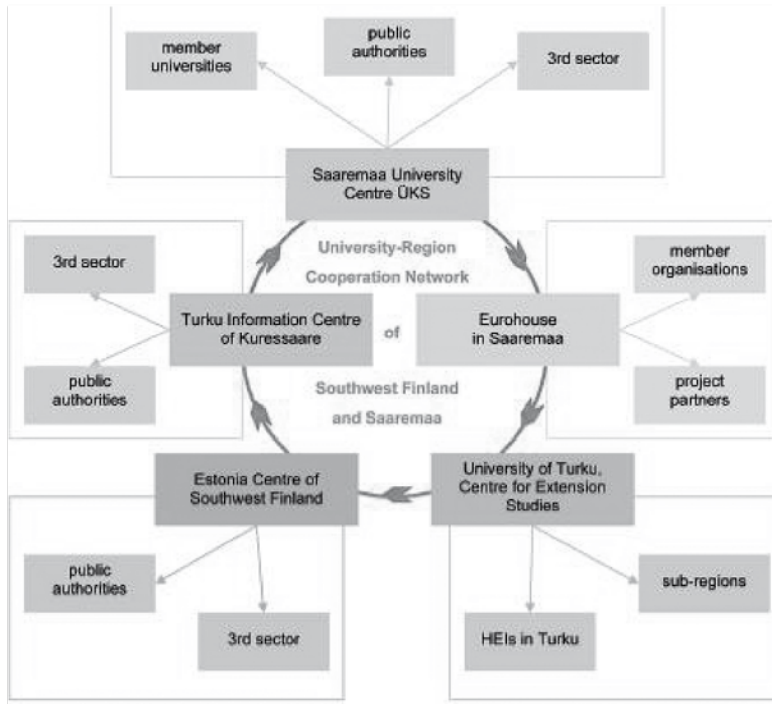
Toinen tärkeä hanke oli vuonna 2007 toteutettu ”Varsinais-Suomen ja Saarenmaan Yliopisto – alueyhteistyöverkosto” –hanke, jota rahoitettiin Interreg IIIA –ohjelmasta. Hankkeen kesto oli lyhyt, vain yhdeksän

kuukautta, mutta sen aikana tehtiin monta haastattelua siitä, mitä säätiö voisi tarjota asukkaille ja mitä yhteiskunta toivoo säätiön tekevän. Hyvä tutkimus hankkeessa oli ”Varsinais-Suomi – Saaremaa yliopistoverkoston luomisen edellytysten tutkimus”.

On selvää, että jokaisella keskuksella on alue, missä se voi työskennellä ja mainitussa tutkimuksessa valittiin laajempi alue kuin vain Saaremaa.

Kuva 2. Varsinais-Suomen ja Saaremaan yliopisto – alueyhteistyön verkosto vuonna 2007

	With universities	With enterprises	With public authorities
University:	Much more	Not much more	A little more
Enterprise:	Not much more	Much more	A little more
Public authority:	Much more	Much more	Much more

Taulukko 1: Viron ja Varsinais-Suomen avainorganisaatioiden välinen yhteistyö

Hankkeen aikana luotiin yhteistyöverkosto, joka aloitti heti toimintansa:

Tutkimuksen yhteenvedossa on kirjoitettu:

Varsinais-Suomen ja Viron yliopistojen alueellisen yhteistyöverkoston luominen tarjoaa olemassa oleville ongelmille mahdolliset ratkaisut. Olemassa olevia yhteistyöryhmiä pitää koordinoida niin, että toimiviin yhteistyöverkostoihin voivat liittyä uudet tahot. Lisäksi ryhmien välillä pitää vaihtaa käytännön kokemuk-

sia. Yliopistojen yhteistyöverkko on verkko verkostossa, missä yhteistyötä pitää aktiivisesti koordinoida.

Tämä kaikki pätee myös tänään.

Tässä hankkeessa luotiin yhdessä saarenmaalaisten kanssa ”SAARENMAAN YLIOPISTOKESKUKSEN KEHITTÄMISSTRATEGIA”, mikä antaa keskukselle paljon ideoita ja mahdollisuuksia tehdä työtä myös tulevaisuudessa.

Miten edetään?

Saarenmaan yliopistokeskuksella on tulevaisuudessa erilaisia mahdollisuuksia, mutta jos taustaorganisaatiot eivät tue sen työtä, tie on vaikeampi. Mutta eteenpäinmeno on silti mahdollista. Mutta aina on esillä kysymys, miten rahoitetaan keskuksen työtä.

Oman kokemuksen pohjalta näen kolme mahdollisuutta, mitkä voisivat sopia keskuksen tulevaisuuden työhön:

1. Jatketaan samaa uraa, minkä kanssa keskus on tehnyt työtä: etsitään uusia rahoitusmahdollisuuksia, palvelemaan yliopistojen työtä Saarenmaalla ja ollaan kuin portti saarelaisien ja keskuksen jäsenyliopistojen välillä.
2. Kehitytään tunnustetuksi ja kansainväliseksi koulutus- ja kehittämiskeskukseksi, joka osallistuu sellaisten kansainvälisten hankkeiden toteuttamiseen, joista on hyötyä saarelaisille ja samalla koko Itämeren alueelle. Esimerkiksi EU:n seuraavan kauden aikana kaikki rajat ylittävät ohjelmat saavat 3–50 % enemmän rahaa kuin vuosina 2007–2013. Ja tuon kauden ajaksi on yhteistyöhankkeiden suunnittelu jo alkanut. On esimerkiksi varmaa, että Itämeren saarten punkkiongelman liittyvät tutkimus- ja koulutushankkeelle on selvä tarve.
3. Kehitytään Itämeren alueen tunnustetuksi korkeatasoiseksi konferenssikeskukseksi yhdessä Kuressaaren kaupungin ja jäsenyliopistojen kanssa. Nykypäivän IT-teknologia mahdollistaa toteuttaa tapahtumia virtuaalisesti ilman, että opettajat ja osallistujat ovat paikan päällä.

On varmaa, että ilman osaavaa, aktiivista rohkeaa korkeatasoista henkilöstöä, kenen takana on riskejäkin ottava hallitus yhdessä neuvoston kanssa, ei ole helppoa edetä.

Suomessa yliopistot tekevät yhteistyötä ja siellä on jo monta yliopistokeskusta. Esimerkkinä on ohessa Lapin yliopistokeskus.

Lapin yliopistolla on paljon kokemuksia. Siellä on selvitetty maakunnan tarpeet ja koulutus- ja kehittämistyöllä täytetään alueen toiveet. Kiitos yhteistyöverkostolle on mahdollista tehdä suunnitelmia pitkäaikaiselle koulutus-, tutkimus- ja kehittämistyölle. Korkeakoulut ovat panostaneet läänin kehittämiseen niin, että käytössä olevia resursseja käytettäisiin tehokkaammin.

Lapin yliopistoa rahoitetaan eri lähteistä. Merkittävimmät rahoittajat ovat opetusministeriö ja kunnat sekä maakunnat. Yliopistoa tukevat myös alueelliset rahoittajat ja tukea on saatu myös Euroopan sosiaalirahastolta.

Lopuksi voin todeta, että maailma on täynnä mahdollisuuksia ja kun tahdomme, yhdessä saamme tehdä paljon ja tekeminen antaa saarelaisille ja omalle elämälle hyvää mieltä ja positiivisuutta.

Antti Karlin, Hallituksen puheenjohtaja, SYK

Saarenmaan yliopistokeskuksen (SYK) neuvoston jäsenet 1997 - 2012

Nimi	Oranisaatio	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kari Hyppönen	Turun yliopisto	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Jüri Saar	Saarenmaan maakuntahallitus	•	•	•	•	•	•	•	•	•							
Tiit Kaps	Talinnan Teknillinen yliopisto	•	•	•	•												
Aleksander Monakov	Talinnan Pedago-ginen Yliopisto	•	•														
Hardi Tuulus	Viron maatalous-yliopisto	•	•														
Toivo Maimets	Tarton Yliopisto	•	•														
Henn Helmet	Viron maatalous-yliopisto		•	•													
Larissa Jõgi	Talinnan Pedago-ginen Yliopisto		•	•	•	•											
Teet Seene	Tarton Yliopisto		•	•	•	•											
Jüri Tanner	Talinnan Teknillinen yliopisto				•	•											
Aret Vooremäe	Viron maatalous-yliopisto			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•				
Heli Mattisen	Talinnan Pedago-ginen Yliopisto					•	•	•									
Aune Valk	Tarton Yliopisto					•	•	•	•	•	•	•					
Jakob Kübarsepp	Talinnan Teknillinen yliopisto					•	•	•	•	•	•	•	•	•			
Madis Lepik	Talinnan Yliopisto						•	•	•	•	•	•	•	•			
Hans Teiv	Saarenmaan maa-kuntahallitus									•	•	•	•	•	•	•	•
Toomas Kasemaa	Saarenmaan maa-kuntahallitus										•	•	•	•	•	•	•
Tiia Ristolainen	Tarton Yliopisto											•	•	•	•	•	•
Mait Klaassen	Viron maatalous-yliopisto											•	•	•	•	•	•
Priit Reiska	Talinnan Yliopisto													•	•	•	•
Kaido Kaasik	Saarenmaan maakuntahallitus																•

Saarenmaan yliopistokeskuksen (SYK) hallituksen jäsenet 1997 - 2012

Nimi	Organisaatio	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Erik Keerberg	SYK	•				•												
Aare Martinson	SYK					•	•											
Anne Keerberg	SYK								•	•								
Olev Tõru	SYK											•	•					
Maie Meius	SYK												•	•				
Antti Karlin	Turun yliopisto													•	•	•	•	•
Jüri Saar	Saarenmaan Kuntaliitto													•	•	•	•	•
Raivo Peeters	Saarenmaan maa-kuntahallitus													•	•	•	•	•
Indrek Jakobson	Talinnan Teknillinen yliopisto													•				
Ülle Kesli	Tarton Yliopisto													•				
Jan Scepter	Tarton Yliopisto													•				
Priit Pajuste	Viron maatalous-yliopisto													•	•	•	•	•
Kadri Kigema	Talinnan Yliopisto													•	•	•	•	•
Jaan Rosental	Tarton Yliopisto																	
Anneli Lorenz	Viron maatalous-yliopisto																	
Ott Alemaa	Talinnan Yliopisto																	
Aare Martinson	Saarenmaan Kuntaliitto																	

Saarenmaan yliopistokeskus		Toimintasuunnitelma ja tofeuma 2012				
		Osanottajat		2012	2011	2010
I	Yliopiston rahoitus	01.01.-31.12.2012		4166	3337	1561
	Keskuksen osallistuminen Saarenmaan kehittämistyöryhmien työhön. Jäsenyliopistotutkijoiden mukaansaaminen maakunnan merkittävien ongelmien ratkaisuihin.	Jatkuva	Kaikki yliopistot	0		
A	Jäsenyliopistojen tapahtumat Pargi 5 talossa			69	105	0
	* sosiaali-alan maisteritöiden esittäminen	28.5.2012	Talinnan yliopisto	5		
	* työryhmien kokoukset	21.- 22.08.2012	Talinnan yliopisto	4		
	* keskuksen 15 -vuotisseminaari ja juhlavastaanotto	27.9.2012	Kaikki yliopistot	52		
	* Sosiaali-alan maistereiden ja maisteriksi opiskelevien työpaja	4.12.2012	Talinnan yliopisto	8		
B	Yliopistojen opintomahdollisuuksien esittelyt			2027	1722	755
	* Tarton yliopistolehtoreiden luennot lukioissa	25.- 26.1.2012	Tarton yliopisto	484		
	* Tallinnan yliopiston lehtorien luennot lukioissa	28.- 29.01 2012	Talinnan yliopisto	183		
	* Viron maatalousyliopiston opettajien luennot lukioissa	17.-18.4.2012	Viron maatalousyliopisto	545		
	* infomateriaalin jakaminen / Aikuiskoulutusviikko		Kaikki yliopistot			
	* keskuksen avoimet ovet yliopistoon pyrkiville ja heidän ohjauksensa		Kaikki yliopistot			
	* avoimeen yliopistoon hakijoiden dokumenttien vastaanotto	16.-17.08.2012	Tarton yliopisto	15		
	* ylioppilaiden harjoittelupaikkojen ja työpaikkojen etsintä		Kaikki yliopistot			
	* partnerietsintä yliopistojen ja yritysten välillä (konsultaatit ja tutkimukset)		Kaikki yliopistot			
	* Tulevaisuuden kompassi 2012 (oppilaille kohdistettu tapahtuma, jossa kerrotaan opiskelumahdollisuuksista)	21.11.2012	Kaikki yliopistot	800		
C	Esiintyminen mediassa ja tiedon vaihto			2060	1500	796
	* yliopistojen toimintaansa liittyvän tiedon vaihto	Jatkuva	Kaikki yliopistot			
	* Seminaari " Yliopistot Saarenmaalla - 15 vuoden kokemuksella "	27.9.2012	Kaikki yliopistot	60		
	* keskuksen toiminnan näkyminen mediassa	Jatkuva	Kaikki yliopistot			

* Seminaari " Yliopistot Saarenmaalla - 15 vuoden kokemuksella"	27.9.2012	Kaikki yliopistot	60	
* keskuksen toiminnan näkyminen mediassa	Jatkuva	Kaikki yliopistot		
* haastattelu Kadi -radiossa	11.4.2012	Kaikki yliopistot	500	
* artikkelit paikallisissa lehdissä	Jatkuva	Kaikki yliopistot	1500	
D			10	
* täydennyskoulutus ja tiedon välittäminen	Koko vuoden	Kaikki yliopistot	10	10
II				
OPISKELUMAHDOLLISUUKSIEN ESITTELYT			2358	1913
A			46	1035
Vuodesta 1999alokaen perinteinen Saarenmaan Tiedeviikko 2012 (koululaisille)	Lokakuu 2011-maaliskuu 2012	Kaikki yliopistot		705
* Tarton yliopiston opettajat viidessä koulussa	24.- 26.01	Tarton yliopisto	kohta B	
* Tallinnan yliopiston lehtori Kaja Tampereen luennot kouluissa	28.- 29.01	Tallinnan yliopisto	kohta B	
* Viron maatalousyliopiston työpajat (7 koulussa)	17.- 18.04	Viron maatalousyliopisto	kohta B	
* Kieliolympialaiset	11.2.2012	Tarton yliopisto	38	
* tiedeviikon loppuseminaari	6.6.2012	Kaikki yliopistot	8	
B			883	773
Saarenmaan Tiedeviikko 2012	Lokakuu 2012-maaliskuu 2013	Kaikki yliopistot		0
* Tarton yliopiston tiedekoulun alainen matematiikkakilpailu	6.10.2012	Tarton yliopisto	kohta C	
* Tarton yliopiston avoin kemian kilpailu	10.11.2012	Tarton yliopisto	kohta C	
* lukiolaisten opintomatka Tarttoon	23.- 24.10.2012	Viron maatalousyliopisto Tarton yliopisto	45	
* tiedeteatterin näytökset maakunnan kouluissa	27.- 28.11.2012	Tarton yliopisto	805	
* kieliaininen koulutus	23.11.2012	Tarton yliopisto	33	
* Tarton yliopiston tiedekoulun fyysikkakilpailu	1.12.2012	Tarton yliopisto	kohta C	
* Tarton tiedekoulun matematiikkakilpailu	9.12.2012	Tarton yliopisto	kohta C	
Tartun yliopiston ikääntyvien yliopisto / 2011/2012 kevätkausi		Kaikki yliopistot	576	401
* Kalat Saarenmaan vesissä	12.1.2012		72	
* Elämämme valinnat ja mahdollisuudet	26.1.2012		74	
* Perintöoikeus	2.2.2012		72	
* Mullasta alkaa elämä, mullassa on elämää	16.2.2012		68	
* Arvokkaiden puiden (pölispuu) elämästä	1.3.2012		69	
* Suomi - kaukana vai lähellä	15.3.2012		76	
* Maailma kirjailijan silmin	29.3.2012		72	

	4. sessioon	9.-10.11	Talinnan yliopisto	15	
	Aktiiviset pelit peruskoulun matematiikassa	21.- 22.08.2012	Koulutuskeskus ELLU	28	
	Kirjateemallinen kurssi viron kielen ja kirjallisuuden opettajille	23.- 24.08.2012	Tarton yliopisto	23	
	Lasten ikäkoulutus	16. - 17.08.2012	Talinnan yliopisto	15	
	Kemian opettajien koulutus	23.10.2012		18	
B	Aikuiskoulutusviikko	12.-19.10.2012	Kaikki yliopistot	0	104
	* Ikääntyvien yliopiston avauslento "Elämänkestävä taito"	11.10.2012	Kaikki yliopistot	Kohta B	
C	Tarton yliopiston tiedekoulun kilpailujen toteutus (3 syksyllä, 1 keväällä)	Ajanjakso helmi - joulukuu	Tarton yliopisto	60	42
	* Kielilympialaiset	11.2.2012	Tarton yliopisto	38	
	* Tarton yliopiston tiedekoulun matematiikka kilpailu	6.10.2012	Tarton yliopisto	8	
	* Tarton yliopiston tiedekoulun kemian kilpailu	10.11.2012	Tarton yliopisto	9	
	* Tarton yliopiston fysiikkakilpailu	1.11.2012	Tarton yliopisto	2	
	* Tarton yliopiston tiedekoulun matematiikkakilpailu	9.12.2012	Tarton yliopisto	3	
D	Muut hanke-esitykset			98	46
	Hanke "Vuodenajat luonnossa " Kevät	7.-8.5.2012	Viron ympäristörahassto	21	
	Vuodenajat luonnossa . Kesä	18.- 19.6.2012	Viron ympäristörahassto	21	
	Luontomatkaillen täydennyskoulutusohjelma Saarenmaan matkailutoimijoille	2012/2013	Viron maatalousyliopisto		
	1.moduli -kevät	17. - 18.04.2012		18	
	2.moduli -kesä	4.ja 11.06.2012		19	
	3.moduli: syksy	29.09 ja 8.10.2012		19	
E	Seminaaripalvelu	Tilaispalvelu		170	167
	Viron luomutaloussäätiön seminaari	27.1.2012	Luomutaloussäätiö	52	
	Aloitettavan yrittäjän koulutus, Mainorin korkeakoulu	27.4.2012	Mainor	20	
	Viron luomutaloussäätiön seminaari	15.2.2012	Luomutaloussäätiö	30	
	Lepakoseminaari ja talkoopäivä	5.5.2012	Viron luontoliitto	18	
	European culture expressed in island landscapes -seminaari	21. - 23.05.2012	Viron maatalousyliopisto	12	
	Venäjän kielen opettajien koulutus	12.4.2012		12	
	Seminaari	20.9.2012	Saare Vill -yhdistys	12	
	Alaluokkien opettajien koulutus: teemana jääveistokset	26.10.2012	Hared -yhdistys	14	
	KAIKKI YHTEENSÄ			7 171	6298
	Koonnut 17.01.2013. M.Meilus				3928

International projects (1993 – 1997 / implemented the Kuressaare office of Centre for Extensives Studies, University of Turku and 1997 – / Saaremaa University Centre)

Project (Financed by)	Target area / Project partners	Period
Visitor's marina and hotel management training in West-Estonia	West-Estonia	1993
The Programme of Sustainable Development of the Biosphere Reserve of West Estonian Archipelago (Project Management Course I)	West-Estonia	1993
Establishing of the Saaremaa Business Centre	Saaremaa, Estonia	1993
Development Training for Rural Saaremaa	Saaremaa, Estonia	1993
Training for entrepreneurs in Saaremaa	Saaremaa, Estonia	1993
Feasibility Study on Distance Education in Estonia, Latvia, Lithuania (Nordic Council of Ministers)	Estonia, Latvia, Lithuania	1993
Finnish-Estonian Co-operation in Distance Education (FEUCODE) (Finnish Ministry of Education)	Estonia	1993 - 1996
A Handbook for Managers of SMEs – translation and adaptation	Estonia	1994
Establishing of the Saaremaa Handicraft Centre	Saaremaa, Estonia	1994
The Development Programme of Sustainable Tourism in the Unesco Biosphere Reserve of the West Estonian Archipelago (Project Management Course II)	West-Estonia	1994
Twin municipality seminar for Southwest Finland and West-Estonia	Southwest Finland and West-Estonia	1994
Training Programme for the Municipal Government of West-Estonia	West-Estonia	1994
Developing Environmental Open University Material and Courses in Estonia (Finnish Ministry of Environment)	Estonia	1994 - 2000
The tourism development plan for four municipalities in West-Estonia (Project Management Course III)	West-Estonia	1995
Twin municipality seminar	Southwest Finland and West-Estonia	1995
Training Programme for the Municipal Government of Middle Estonia	Middle Estonia	1995
Hazardous Waste Management Project in West-Estonia (Finnish Ministry of Environment)	West-Estonia	1995 - 1997

Multi-Country Co-Operation in Distance Education (PHARE)	Estonia, Latvia and Lithuania	1995 – 1996
Training for entrepreneurs, course II, in Saaremaa	Saaremaa, Estonia	1996
Support Training for the Development Process on Hiiumaa (Phare Partnership)	Hiiumaa, Estonia	1996 - 1997
Designing Centres for Distance Education in Estonia (DECDEE) (Ecos-Ouverture)	West-Estonia	1996 – 1998
Waste in the Western Estonian Islands – Sustainable Treatment Efforts. (ECOS/OUVERTURE)	West-Estonia	1996 - 1997
Finnish-Estonian City and Municipality Twinning Programme (Interreg IIA)	Finland and Estonia	1997
Establishing of the Foundation Saaremaa University Centre	Saaremaa, Estonia	1997
Kõrgkoolide ja kohalike omavalitsuste ressursside ühendamine demokraatliku detsentraliseeritud finantsjuhtimise väljarendamiseks Eestis (World Bank FDI, Delaware University)	Estonia	1997
BOD (Business Opportunities Development) (Interreg IIA)	South-Finland, Estonia, Pihkova oblast, Russia	1997 - 1999
BOD (Business Opportunities Development) (Phare-Tacis CBC SPF)	Tartu area, Estonia and Pihkova oblast, Russia	1998 - 1999
FIN-EST Welfare Training and Development Project of Social and Health Care in West Estonia (Interreg IIA and Phare-Interreg)	Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa, Raplamaa and Saaremaa counties, Estonia	1997 - 1999
Nature tourism development project (Interreg IIA)	South-West Finland and Western Uusimaa, Finland	1997 - 2000
Estonian Environmental Journalist Training II (Finnish Ministry of Environment)	Estonia	1998
The waste management project in West-Estonia (Finnish Ministry of Environment)	West-Estonia	1998 - 1999
Nordic and Baltic co-operation network in Distance Education	Estonia, Latvia and Lithuania	1998 - 1999
Suure Väina bridge pre-feasibility study (Interreg IIA)	Interreg IIA –area & West-Estonia	1998 - 1999
Open and Distance Learning in Teacher Training (Nordic Council of Ministers)	Estonia, Latvia and Lithuania	1998 – 1999
Development of an Open University Infrastructure in Estonia (Tempus)	Estonia	1998 – 2001
Baltic Waterfronts (Interreg IIA)	Interreg IIA -area	1999 – 2001
Distance Education Collaboration Network in the Baltic Sea Region /DECNET (Interreg)	Baltic Sea Region	1999 – 2000

Capacity Building in Public Sector – Certificate Training Program (CTP) (Phare)	Estonia	2000 - 2001
Pro Healthy Life – Interactive CD-ROM in Environmental Health for Professionals and Decision Makers (Leonardo da Vinci)	Finland, Estonia and Sweden	1999 – 2001
Saaremaa fixed link / study tour in Finland / Phare Micro	West-Estonia	2000
Saaremaa Natura 2000 (Finnish Ministry of Environment)	Saaremaa, Estonia	2000 – 2002
Estonian Environmental Journalist Training III /Natura 2000 (Finnish Ministry of Environment)	Estonia	2001
Sustainable Tourism Co-operation between Southwest-Finland and Estonia (Interreg IIIA)	Finland, Estonia	2001 –2004
Development of Sports Co-operation between South-Finland and Estonia (Interreg IIIA)	Finland, Estonia	2002 – 2003
Enhancing Human Resources Development in West Estonian Islands (Phare)	Estonia	2002 – 2003
Tutoring Adults Online -@ duline (Grundtvig)	Estonia, Lithuania, Sweden, Denmark, UK, Portugal, Austria, Poland	2002 – 2004
Development of university – region cooperation between SW Finland and Estonia (Interreg IIIA)	Finland, Estonia	2007
Development of the lighthouse tourism (Interreg IIIA)	Finland, Estonia	2007
Quadruple Helix (Interreg IVA)	Sweden, Estonia	2009 - 2012
Sustainable historic park management and development in Finland and Estonia (Interreg IVA)	Finland, Estonia	2009 - 2012

Maakunnalliset hankkeet 2003 - 2012	Aika	Päärahoittaja
IV Saarenmaan Tiedeviikko: ihmisen ja ympäristö	Maalis - kesäkuu 2003	Viron ympäristösäätiö (KIK)
Saarenmaan Tiedeviikko 2005	Loka – joulukuu 2005	Opetus- ja tiedeministeriö
Saarenmaan Tiedeviikko 2006	Lokakuu 2006 - maaliskuu 2007	Opetus- ja tiedeministeriö Haridus- ja Teadusministeerium
Lisäaineet virvoitusjuomissa	Marraskuu 2007 - maaliskuu 2008	Viron ympäristösäätiö (KIK)
Juumien lisäaineet II	Lokakuu 2008 - maaliskuu 2009	Viron ympäristösäätiö (KIK)
Saarenmaan Tiedeviikko 2009	Syys - joulukuu 2009	Opetus- ja tiedeministeriö
Vuodenajat luonnossa. Täydennyskoulutusohjelma Saarenmaan päiväkotien ja ala-asteen opettajille	Joulukuu 2009 - joulukuu 2010	Viron ympäristösäätiö (KIK)
Tutkija Saarenmaalta: Richard Maack 185	Huhti - joulukuu 2010	Paikallisen aloitteellisuuden ohjelma
Saarenmaan Tiedeviikko 2010	Marraskuu 2010 - maaliskuu 2011	Opetus- ja tiedeministeriö
Saarenmaan päiväkotien perinnekulttuurin oppimateriaali – Saaremaan lasten	Huhtikuu 2010 - tammikuu 2011	Kulttuuriministeriö
Vuodenajat luonnossa. Täydennyskoulutusohjelma Saarenmaan päiväkotien ja ala-asteen opettajille	Kesäkuu 2011 - elokuu 2012	Viron ympäristösäätiö (KIK)
Saarenmaan Tiedeviikko 2011	Syyskuu 2011 – kesäkuu 2012	Opetus- ja tiedeministeriö
Saarenmaan ikääntyvien yliopisto	Kesäkuu 2011 - kesäkuu 2012	Paikallisen aloitteellisuuden ohjelma
Luontomatkaillen täydennyskoulutus Saarenmaan matkailun kehittäjille	Maaliskuu 2012 - huhtikuu 2013	Viron ympäristösäätiö (KIK)
Tarton yliopiston ikääntyvien yliopisto Saarenmaalla 2012/2013	Kesäkuu 2012 - toukokuu 2013	Paikallisen aloitteellisuuden ohjelma
Saarenmaan Tiedeviikko 2012	Syyskuu 2012 – kesäkuu 2013	Opetus- ja tiedeministeriö

Summary

University cooperation in Saaremaa, Estonia 1991–2012

This publication provides an overview the 22 years of cooperation between the University of Turku and four Estonian universities (the University of Tartu, Tallinn University of Technology, the Estonian University of Life Sciences and Tallinn University) with the area of Western Estonia, especially with the County of Saaremaa. Due to the multiannual development project of the Southwest Finland archipelago, the University of Turku launched cooperation with the Western Estonian regional development and training projects in 1991. These activities proved to be successful and after just two years led to the establishment of the Saaremaa Office of the Centre of Extension Studies at the University of Turku (now called Brahea Centre for Training and Development). The Saaremaa Office operated until 1997.

During the years 1992 – 1997 several training and development projects were undertaken using various financial sources, and from 1995 onwards financing provided by the European Union also. The first project involving cooperation with business activities was a training project for the managers of the Western Estonian harbours and hotels. In addition, among the first cooperation activities run by the Saaremaa Office were the business courses for young aspiring entrepreneurs. From the beginning, a major role was played by the Regional Council of Southwest Finland. In 1994, the Regional Council drafted a cross-border cooperation programme for Western Estonia which formed a significant basis for the later INTERREG programmes of the European Union.

In the autumn of 1997 the University of Turku and the four Estonian universities signed an agreement to establish the Saaremaa University Centre Foundation. In Estonia, a foundation is the traditional form for this kind of cooperation. This publication includes sections which portray the various phases of the cooperation. They describe the ways and means by which the islanders were activated by the University of Turku. In the beginning of this book, the rectors of the universities and the Governor of Saaremaa salute the 15th anniversary of the University Centre.

The Saaremaa University Centre has been run by several directors who share their experiences in this book. In the early stages, the director, according to the Estonian tradition, operated alone under the council of the University Centre. The council consisted mainly of representatives from the member universities and the County Government of Saaremaa. The council gathered for annual meetings. Nowadays, the council is superior to the government of the University Centre that includes representatives from member universities, the County Government of Saaremaa and the Association of Saaremaa Municipalities.

The Turku University Foundation also plays an important role in the cooperation. It has bought a house for the use of the Foundation. The house includes an auditorium seating 40 people and office space, together with accommodation facilities. Another beneficiary is the Baltic Sea Region University Network (BSRUN) which supports the organisation of various events.

At the end of this publication there is a matrix of the regional and international projects in which the Saaremaa University Centre and its predecessor, the Saaremaa Office of the Turku University Centre for Extension Studies, have acted as coordinators or partners. In addition, the members of the council and government of the University Centre during the years 1997 – 2012 are presented. There are also figures describing the University Centre and they show that in 2012 there were over 7000 people taking part in its activities.

See more www.yks.ee and http://saaremaa.utu.fi/en/Saaremaa_University_Centre.html

